

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR

ÅSARNA

Bergs kommun, Jämtlands län

ANTAGANDEHANDLING

2017-05-19

Bergs kommun
Bierjen tjjelte

G I L L A R K

Bakgrund, syfte och uppdrag	4
Vad är en översiktsplan ?	4
Bakgrund	4
ÅVS - vad är det?	4
Fyrstegsprincipen	4
Planarbetets bedrivande, arbetsprocesser	5
Personella förändringar under arbetets gång	5
Syfte och mål	5
Planens avgränsning	6
Nuvarande förhållanden	7
Geografiskt läge	7
Landskap	7
Historisk framväxt	8
Jordbruksbyar uppe på åsarna	8
Karl XI:s väg	8
Gårdarna var små och bygden fattig	9
Centrum vid stenvalvsbron	9
Flottningscentrum, kolugnar och sågverk	10
Kortvarig industriepok	10
Vattenkraften byggdes ut	11
Skidcentrum på senare tid	11
Åsarnas bebyggelsemiljö idag	12
Karaktärsområden	12
Jordbruksbyarna i högläge	12
Byn vid forsen	13
Jordbruksby nere vid sjön	13
Sågverksby	13
Stationssamhället	13
Servicesamhället	13
Stations- och servicesamhället idag	14
Genomfartsmiljön	14
Vattenkontakt	15
Karaktärsanalys	15
Jordbruksbyarna	15
Stationssamhället	15
Servicesamhället	15
Industrisamhället	15
Planförhållanden	17
Gällande översiktsplan	17
Detaljplaner	17
Riksintressen enligt kap 3 och 4 miljöbalken	18
Riksintresse Rennäring	18
Riksintresse Friluftsliv	18
Riksintresse Naturmiljö	18
Natura 2000-områden	18
Riksintresse Kulturmiljö	18
Riksintresse Värdefulla ämnen och material	18
Riksintresse Vindbruk	18
Riksintresse Kommunikationer	18
Övriga natur- och kulturmiljöer	18
Naturvårdsintressen	18
Fiske	19
Kulturmiljöer	19

Mark för rennärig samt jord- och skogsbruk	21
Rennärig	21
Jordbruksmark	21
Skogsmark	21
Nulägeskarta	22
Infrastruktur	23
Vägar	23
Järnväg	23
Flyg	23
Vatten	24
Vatten och avlopp	24
Dagvatten	24
Grundvattentillgång	24
Vattendragsklassning	26
Hålen	26
Ljungan, Åsanförsen	26
Befolkning, permanentboende, sysselsättning	27
Areella näringar	27
Hälsa och säkerhet	27
Vibrationer	27
Luftföroreningar	27
Radon	28
Radonmätningar i byggnader	28
Förorenade områden	29
Farligt gods	31
Klimatet idag	31
Klimatförändringar	31
Risk för översvämningar	32
Skredrisk	33
Skidspår, vandringsleder och skoterleder	34
Exploateringsanspråk	34
Planförslag	35
Framtidsperspektiv	35
Från industri- till tjänstesamhället	35
Karaktärsfulla miljöer styr människors bosättning och företagande	36
Långsiktigt hållbar samhällsutveckling	36
Framtida transportsystem	36
Trafikverkets ÄVS (Åtgärdsvalsstudie)	37
Planeringsprinciper	38
Utveckla Åsarnas särdrag	38
Vision om morgondagens Åsarna	41
Hållbar samhällsutveckling	42
Nya bebyggelseområden?	43
Bebyggelseutformning i jordbruksbyarna	48
Trafik och transporter	53
Markanvändning och rekommendationer för detaljplanering och byggande	55
Bärande idé	55
Bebyggelseområden	55
Strandskydd och Landsbygdsutveckling i strandnära områden (LIS)	57
Översiktsplanens konsekvenser	58
Miljökonsekvenser	58
Miljöbedömning	58
Behov av miljökonsekvensbeskrivning för detaljplaner	59
Fortsatt planering	61
Fördjupade Översiktsplanen	61
Samrådsredogörelse	62
Granskningsyttrande	69
Bilagor	

Bakgrund, syfte och uppdrag

Vad är en översiktsplan ?

Översiktsplanen (ÖP) är ett samlat beslutsunderlag som visar hur kommunen anser att mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska utvecklas och bevaras inom hela kommunen eller ett avgränsat område. Översiktsplanen kan också ses som en överenskommelse mellan stat och kommun om hur riksintressen ska tillgodoses. Planen ska ge vägledning för efterföljande beslut som gäller detaljplaner, bygglov och olika tillståndsbeslut. Den är inte juridiskt bindande men är ett viktigt beslutsunderlag.

För alla kommuner ska det finnas en kommuntäckande översiktsplan. Dessutom kan fördjupningar av översiktsplanen (FÖP) göras för olika delområden. Denna översiktsplan för Åsarna är en sådan fördjupning. För hela kommunen finns ÖP antagen av kommunfullmäktige 1991. Kommunen har under 2015 påbörjat arbetet med översyn av den kommunomfattande ÖP:n.

Bakgrund

Åsarna intresseförening har drivit ett EU-finansierat s.k. Leader-projekt att upprätta en Byplan för Åsarna med omnejd. Byplanens syfte var att i samarbete med invånarna analysera styrkor och svagheter och lägga förslag på åtgärder för att främja ortens utveckling. Föreningen anlidade våren 2010 Arkitekt SAR/MSA Hans Gillgren för att göra en översiktlig utvecklingsskiss med tonvikt på upprustning av den yttre miljön. Denna utvecklingsskiss presenterades i september 2010. I november 2010 beslöt kommunstyrelsen att påbörja arbetet med FÖP för Åsarna, att tillsätta en arbetsgrupp och anlita Hans Gillgren för att genomföra arbetet. Arbetsgruppen formerades under 2011 och en seminariedag genomfördes kring Åsarnas utveckling i november 2011. Som ett första steg i planarbetet togs en Byplan fram för Åsarna. Under 2012 påbörjades arbetet med FÖP:en för Åsarna.

Parallellt med arbetet med den kommunomfattande ÖP och FÖP:en för Åsarna påbörjades en pilotstudie som resulterat i en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) som Trafikverket gör med syfte att undersöka möjligheten till samarbeten, en gemensam utgångspunkt samt att öka förståelsen för de olika processerna. Studien utgår från vad som kan göras åt en europaväg som passerar genom ett litet samhälle. Som uppstart genomfördes i november 2015 en workshop i Åsarna med uppföljning i maj 2016.

ÅVS - vad är det?

En åtgärdsvalsstudie (ÅVS) är en metod som grundar sig på dialog. Metoden används i ett tidigt planeringsskede och ska leda till transportlösningar som ger större effekt tillsammans.

ÅVS tar hänsyn till alla trafikslag, alla typer av åtgärder och kombinationer av dessa. Val av åtgärder handlar om att lösa problem och tillgodose behov. Valen ska bidra till en hållbar samhällsutveckling genom kostnadseffektiva åtgärder.

Som utgångspunkt i ÅVS gäller fyrstegsprincipen där man placerar identifierade åtgärder efter följande skala:

Fyrstegsprincipen

1. Tänk om - åtgärder som kan påverka behov av transporter och val av transportsätt
2. Optimera - åtgärder som effektiviserar nyttjandet av befintlig infrastruktur och fordon
3. Bygg om - begränsade ombyggnadsåtgärder
4. Bygg nytt - nyinvesteringar och större ombyggnadsåtgärder

Planarbetets bedrivande, arbetsprocesser

Inledningsvis utsåg kommunen en arbetsgrupp som då hade följande sammansättning:

Dan-Olov Westberg, Bergs kommun, (1:e vice ordf. i kommunstyrelsen)
Gunnel Hennebo, Bergs kommun, (ordf. i miljö- och byggnadsnämnden)
Eva Agdler Suneson, Bergs kommun, (stadsarkitekt)
Ann-Margreth Göransson, (projektledare Byplanen)
Rigmor Göransson, Åsarna Intresseförening
Ove Jacobsson, Åsarna Intresseförening
Kristina Göransson, Åsarna IK
Jan Ottosson, Åsarna Utveckling
Conny Lindahl, Åsarna Bygdegårdsförening

Personella förändringar under arbetets gång

Elise Ryder-Wikén, som var planansvarig i kommunen när processen skulle inledas blev 2011 tjänstledig, bl.a. som en följd av politiska uppdrag. Hon ingår fortsättningsvis i egenskap av politiker i Plankommittén. Per-Erik Wåglin tog över ansvaret för översiktsplanerna efter 2011. Näringslivschef Anders Englund ingår i Plankommittén och han medverkade 2013 till att arbetet med Åsarnas fördjupning återigen kunde komma igång.

Kommunstyrelsen beslutade 2012 att Plankommittén, där kommunalrådet är ordförande, är ledningsgrupp och ansvarig för allt översiktsplanearbete. Karin Paulsson var ordförande t.o.m. 2014 varefter Therese Zetterman tog över kommunalrådsposten. Fram till 2015 var Lena Kjellsson ordförande i Miljö- och byggnadsnämnden men fr.o.m. innevarande mandatperiod innehar Eva Simonsson den posten.

Sedan samhällsbyggnadschefen Bo Karlsson och Per-Erik Wåglin båda gått i pension delades Samhällsbyggnadsavdelningen fr.o.m. 2013 upp på Miljö- och Byggavdelningen respektive Tekniska enheten. Sedan dess administreras översiktsplanearbetet av Anders Olof Öhlén, handläggare vid Tekniska enheten. Kommunens nuvarande stadsarkitekt, Eli Larsdotter-Brynhildsvold ansvarar fr.o.m. februari 2016 för översiktsplanearbetet men eftersom arbetet med Åsarna FÖP kommit så långt kvarstår ansvaret för denna på Tekniska enheten tills arbetet har slutförts.

Eva Agdler Suneson har avslutat sina uppdrag för Bergs kommun. Under tiden 2014-2016 var Britt-Mari Nordstrand planchef och stod för expertkunskaperna i översiktsplanearbetet. Hon är numera planchef i Härjedalens kommun och leder översiktsplanearbetet där.

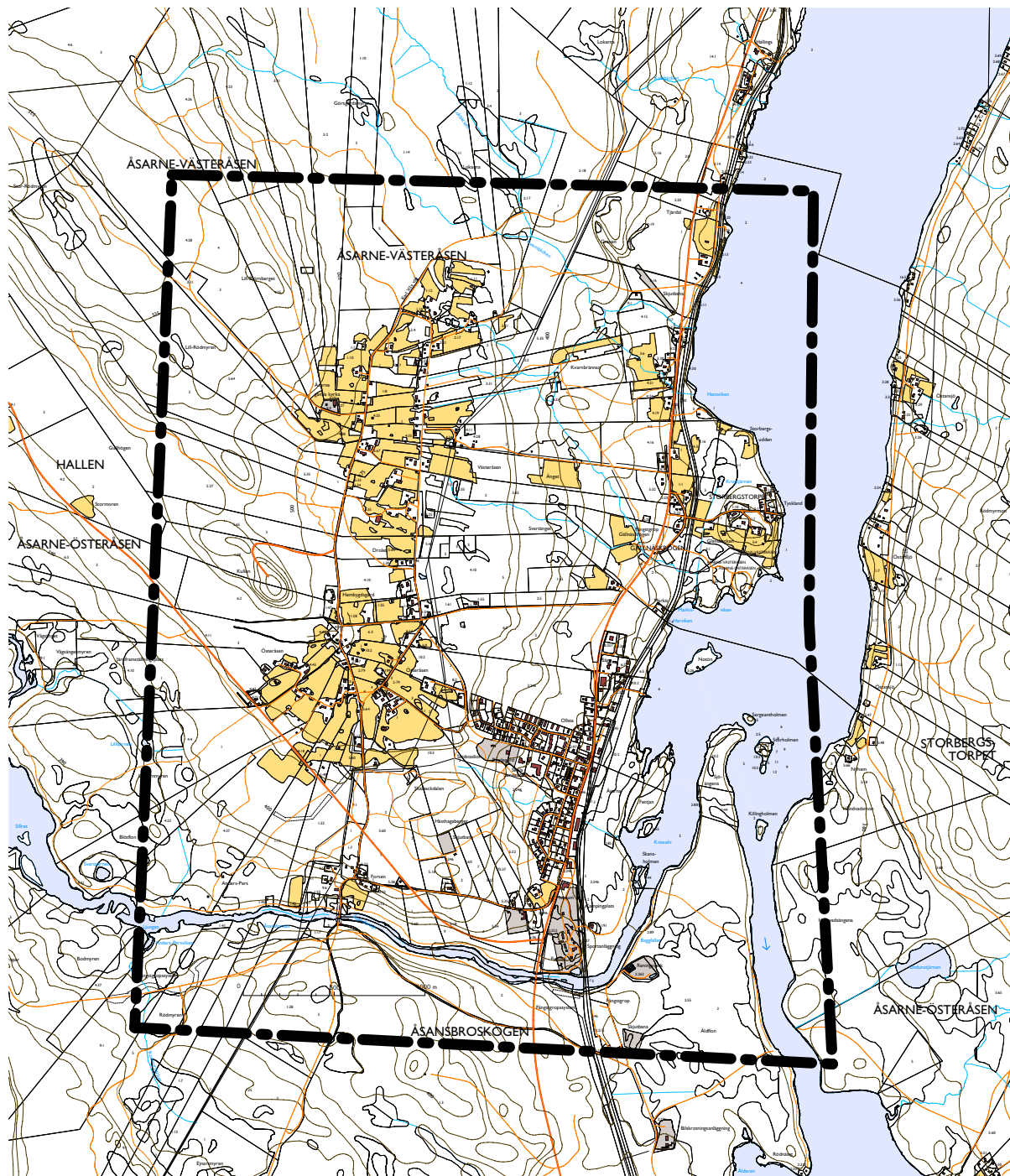
Syfte och mål

Arbetsgruppen har formulerat följande mål med planen:

- Skapa förutsättningar för inflyttning (övergripande kommunalt mål)
- Upprätta en plan som tillvaratar Åsarnas utvecklingsförutsättningar och skapar sysselsättning
- Föreslå åtgärder i övrigt som gör Åsarna till en attraktiv boendeort samt intressant för etablering av verksamheter och industri. Gäller plats för industri, vilken handel och service som bör finnas och var, hur får vi nya verksamheter att etablera sig i samhället, kommunikationer mm.
- Stärka Åsarnas attraktionskraft
- Skapa underlag för marknadsföring av Åsarna med attraktiva byggbara tomter
- Stärka Åsarna som handels- och serviceort
- Skapa förutsättningar för att Åsarna ska vara en trivsamt plats för både boende och besökande

Planens avgränsning

Den fördjupade översiktsplanen har avgränsats så att den omfattar Åsarna med närområde med byn Gällnäckskrogen och Tyskland i norr och Ljungans utlopp i söder.

Planområde

Nuvarande förhållanden

Geografiskt läge

Åsarna, som består av jordbruksbyarna Väster-Åsen och Öster-Åsen uppe i ett höjdläge, och ett stations- och servicesamhälle vid väg E 45 och Inlandsbanan, ligger vid Ljungans utlopp i sjön Hålen. Två mil norr om Åsarna ligger centralorten i Bergs kommun, Svenstavik. Avståndet till Östersund är c:a 8 mil.

Åsarna ligger nära flera fjällområden. Klövsjö-Vemdalsfjällen ligger c:a 3 mil söderut, Oviks-fjällen c:a 6 mil åt nordväst. Ljungdalen med Helagsfjällen ligger drygt 10 mil västerut.

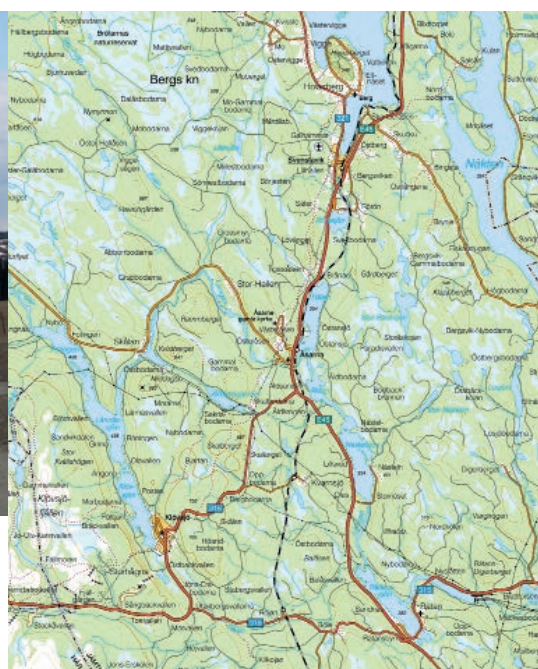

Landskap

Åsarna ligger i skogslandskapet längs Ljungans dalgång söder om Storsjöbygdens med öppna landskap. Byarna Öster-Åsen och Väster-Åsen ligger i högläge med vid utsikt och gynnsamma odlingsförhållanden som de flesta byarna runt Storsjön. Stationssamhället ligger tydligt i skogslandskapet med få utblickar över de närbelägna sjön.

Storsjöbygdens landskap med öppna odlade sluttningar ner mot sjön och bebyggelse ofta i höjdlägen med vacker utsikt över Storsjön och, som här i Oviken, Oviks-fjällen i väster.

Norr om själva Åsarna ligger längs E 45 de små byarna Gällnäckskrogen och Storbergstorpet. Vid Storbergstorpet finns på udden i sjön Hålen rester av ett mindre sågverkssamhälle vid namn Tyskland. Vid den gamla stenbron över Åsanforsen i Ljungan finns en bebyggelsegrupp som är en äldre serviceplats vid gamla landsvägen.

Historisk framväxt

Jordbruksbyar uppe på åsarna

De första uppgifterna om bosättningar härstammar från senare halvan av 1400-talet. Bosättningarna koncentrerades till höjderna där bondbyarna Österåsen och Västeråsen i dag ligger. Bygden plågades under större delen av 1600-talet av de upprepade krigen och våldshandlingarna mellan Sverige och Danmark-Norge trots att Jämtland enligt freden i Brömsebro formellt tillhörde Sverige sedan 1645.

Karl XI:s väg

Karl XI var den förste svenske regent som besökte området 1686, och Karl XI:s landsväg används fortfarande, numera mest som skoterled. Första kyrkobyggnaden stod klar 1764, enligt uppgift ska den ha legat i Västeråsens by. En ny kyrka invigdes 1885 ungefär på samma ställe som den tidigare. Så småningom byggdes ytterligare en modern kyrka 1966 nere i stationssamhället Olsta.

Kyrkan

Karl XI:s väg

Sågverket i
Tyskland

Järnvägsstationen
vid Inlandsbanan
1918

Nya landsvägen
omkring år 1900
förbi Olsta

Stenvalvsbron
vid Åsanforsen i
Ljungan

Lantmäteriets över-
siktsskarta. Medgivande
nr 2014-10-05346

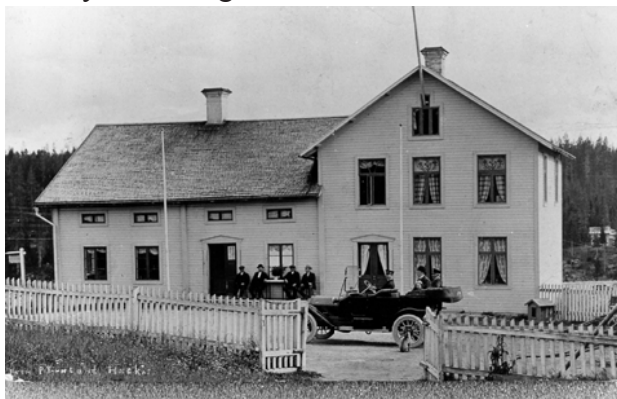
Gårdarna var små och bygden fattig

Bönderna ansågs vara mer intresserade av hästar och forbondresor än att bedriva ett effektivt jordbruk. Fäbodbruket var en nödvändighet för att få fodret att räcka och det levde kvar länge. Så sent som i slutet av 1970-talet fanns det fortfarande levande fäbodar i Åsarnabygden. Efter nödåren på 1870-talet inleddes dock en positiv utveckling med en stark befolkningsökning. Jordbruket kunde genom nyodling och bättre metoder föda fler och utbyggnaden av flottleder medförde, att även skogen i inlandet började bli efterfrågad.

Centrum vid stenvalvsbron

Stenvalvsbron över Ljungan vid Forsen stod klar 1852 och ett litet ”centrum” etablerades utefter brovägen med värdshus, affär, tingshus och så småningom telegrafstation. De gamla skolbyggnaderna - storskola och småskola - låg vid ”Torget” på gränsen mellan Österåsen och Västeråsen, där också det gamla Föreningshuset är beläget.

Den nya landsvägsbron förbi Olsta och Gällnäckskrogen togs i bruk omkring år 1900.

Gästgiveriet vid Åsanforsen t.v. Flygbild över stationssamhället vid Olsta. Foto från Jan Hallberg.

Skönviks AB:s såg vid Tyskland. Foto från Jan Hallberg.

Flottningscentrum, kolugnar och sågverk

Under första delen av 1900-talet kom skogen och skogsindustrin att spela en stor roll i Åsarna. Vid Ljungans utflöde i Grannen i sjön Hålen, etablerades ett flottningscentrum. Inlandsbanan nådde byn 1918, och markerna nedanför Olsta gård mot järnvägen började bebyggas med bl.a. stationshus, hotell, kafé, biograf och affärer och ett nytt centrum tog form. Redan några år tidigare hade Skönvik AB i Sundsvall beslutat bygga sågverk och moderna kolugnar på området Tyskland i Åsarna för att ta tillvara de stora råvarutillgångarna efter övre Ljungan, skogar som Skönvik köpt av bönderna kring sekelskiftet.

Bolaget trodde, att en kraftig konjunkturuppgång skulle komma efter kriget, men förhoppningarna kom på skam. Ungefär vid samma tid anlades ytterligare ett sågverk i Tyskland.

Sågverket som startades 1917 beräknas ha sysselsatt mellan 200 och 300 personer i början av 1920-talet. Här byggdes arbetarbostäderna, som ursprungligen var sex hus, och matsal.

Arbetarbostäder vid Tyskland. I bakgrunden Västeråsen med gamla kyrkan. Foto från Jan Hallberg.

Tyskland har tagits med i Bergs kommuns Kulturmiljöprogram "Värdefulla kulturmiljöer". Fyra välbevarade arbetarbostäder med tillhörande uthus bildar kulturmiljön Tyskland. Många arbetare från Medelpad och framför allt Sundsvall flyttade hit och arbetade på sågverket. SCA ägde hela anläggningen fram till 1980-talet då privata ägare tog över. Även om husen har genomgått omfattande renoveringar och ombyggnader, finns stämningen av arbetarbostäder kvar.

Kortvarig industriepok

Industriepoken i Åsarna blev kortvarig. Den utdragna lågkonjunkturen medförde att industrierna kördes på sparlåga några år för att därefter läggas ner 1924-25. Under andra världskriget blev det ett litet uppsving genom ökad efterfrågan på bränsle samt tjärtillverkning.

Åsarna blev egen kommun redan 1888. Ett kommunalhus byggdes 1946. Utvecklingen under efterkrigstiden var påtaglig. År 1952 öppnade Sparbanken kontor i byn och gemensamt vatten och avlopp för Olstaområdet tillkom. 1958 invigdes det första "stiftelsehuset" med 15 lägenheter och lokaler för tre affärer, distriktssköterska, bank, post, polis och sjukkassa. Den nya skolan invigdes 1962 och strax intill stod den nya Bygdegården klar 1965.

Vykort från landsvägen genom Åsarna, sannolikt från 1950-talet.

Vattenkraften byggdes ut

1974 invigdes det nya kraftverket Trångfors. Under byggnadstiden tillkom många nya arbetstillfällen för såväl entreprenörer som "vattenrallare" – några av dem blev kvar i Åsarna och befolkningen ökade, men spåren i naturen efter vattenregleringarna blev stora. Den gamla älvfåran leddes om, i forsen rinner numera bara s.k. turistvatten (14 kubikmeter/sek under sommarmånaderna), de vackra älvkanterna förslyades och en helt ny sjö dämades upp.

Skidcentrum på senare tid

Det som under senare tid gjort Åsarna känt är framför allt längdskidåkningen, med ett flertal stora skidstjärnor såsom Thomas Wassberg, Jan Ottosson, Torgny Mogren m.fl. Åsarna IK har därtill gjort sig känd som en skicklig och pålitlig tävlingsarrangör, bl.a. av ett skid-SM 1997. Några av skidåkarna byggde också upp Åsarna Skicenter 1985, där även byns befolkning hjälpte till med finansieringen. Detta blev starten för en viss turistisk utveckling, i dagsläget huvudsakligen byggd på genomfartstrafik utefter E 45. Skicenter är i dag privatägt av bybor.

Åsarnas bebyggelsemiljö idag

Karaktärsområden

Den historiska utvecklingen och de olika epokenas byggnadsideal har gett Åsarnas olika bebyggelseområden dess unika karaktärer.

Huvuddragen är följande:

Jordbruksbyarna i högläge

Åsarna är jämförbar med en typisk Storsjöbygdsort med kyrka uppe på åsen med vacker miljö och utsikt. De bägge byarna Österåsen och Västeråsen ligger högt och vackert belägna med vid utsikt över skogar och dalar och är jordbruksepokens bebyggelsemiljöer. Här går den gamla landsvägen, Karl XI:s väg, förbi den gamla kyrkan och ner mot Ljungan och stenvalvsbron vid Åsanforsen. Bebyggelsen är ganska varierad med spår från flera bebyggelseepoker.

Västeråsen med gamla kyrkan.

Österåsen med utsikt över berg och fjäll.

Byn vid forsen

Vid gamla landsvägens korsning med Ljungan finns fortfarande en bebyggelsegrupp som vittnar om att här har funnits en serviceplats och centrumfunktion. växte ett litet centrum upp med värdshus, affär, tingshus och så småningom telegrafstation. Bebyggelsen signalerar fortfarande att här har funnits en centrumfunktion.

Jordbruksby nere vid sjön

Gällnäckskrogn är jordbruksbyn nere vid sjön Hålen/Grannen.

Sågverksby

Bebyggelsen på udden består av några flerbostadshus i trä från sågverksepoken som ger området sin karaktär.

Stationssamhället

Den bebyggelse som växte fram intill järnvägsstationen och landsvägen efter 1918 har grundkaraktären stationssamhälle. Faluröda byggnader för järnvägens behov, småhus, hotell och butiker kom till under 1920-40-talet, retromiljöer som i stort finns kvar oförvanskade.

Stationsområdet med godsmagasin.

Villabebyggelse från 1920-talet.

Kommunalkontoret t.v. nu rivet. Hotellet t.h. nu nedbrunnet.

Servicesamhället

När det moderna servicesamhället växte fram kring landsvägen och Inlandsbanan under 1950- och 60-talet blev det en fortsättning på stationssamhället söderut och västerut. Kommunkontor, hyreshus, äldreboende, skola och bygdegård kom att bilda ett servicecentrum, retromiljöer som i stort finns kvar oförvanskade. Senare har ytterligare servicefunktioner med stark skidsportanknytning och skidstadion med stor arrangemangsvana vuxit fram längs landsvägen, nuvarande E 45.

Modern 1950-talsbebyggelse vid Centrumgatan och längs Bygatan

Genomfartsvägen E 45 med stora parkeringsytor och servicefunktioner.

Stations- och servicesamhället idag

Den del av Åsarna som flertalet besökare upplever är stations- och servicesamhället är belägen längs E 45. Många vet förmodligen inte att det ursprungliga Åsarna - Österåsen och Västeråsen - är jordbruksbyar som ligger en bit upp i backen.

Genomfartsmiljön

Stations- och servicesamhället Åsarna präglas av äldre småskalig bostads- och servicebebyggelse på den västra sidan om E 45 samt vägserviceanläggningar, asfalt- och grusytor och diverse upplag på den östra sidan mot järnvägen. E 45 genom Åsarna har successivt breddats, vilket bland annat medfört att det är svårt för trafikanterna att hålla den påbudna hastigheten 50 km/h.

Stora grus- och asfaltytor präglar miljön närmast E 45.

De stora fria och tillgängliga ytorna i direkt anslutning till E 45 samt bostads- och serviceanläggningarna i Åsarna medger stora utvecklingspotentialer för att ge ett attraktivt intryck för att förbipasserande ska vilja stanna i Åsarna. Här finns gott om utrymme för att utveckla stationssamhället med parkering, lekplats, marknadsplats samt ståplatser för husvagnar och husbilar. Här finns även möjligheter att skapa en säker miljö för oskyddade trafikanter, lastbilar och bussar genom anläggande av belysning, skyltning och gång- och cykelvägar samt bättre belägna och anpassade busshållplatser.

Vattenkontakt

Närheten till sjön Hålen/Grannen ger stora möjligheter att utveckla tillgängligheten till vatten genom att t.ex. anläggning av strandpromenad och gräva ut en lagun/kanal för att skapa fiskeaktiviteter.

Utblicken mot den näraliggande sjön Hålen/Grannen från stationsområdet till vänster och till höger från Skansholmen.

Karaktärsanalys

Åsarna består idag av i princip av fyra bebyggelsekaraktärer. Det är de bägge jordbruksbyarna - Österåsen och Västeråsen - med bybebyggelsen uppe i höga lägen kring gamla kyrkan. Det är det tidiga stationssamhället intill järnvägsstationen. Det är det moderna servicesamhället längs E 45 samt Byvägen med sin bostads- och servicebebyggelse.

Jordbruksbyarna

Jordbruksbyarna karakteriseras av det i likhet med Storsjöbygden typiska mönstret med bybebyggelse längs gamla landsvägen, Karl XI:s väg, i höga lägen intill skogskanten med öppna åkrar och ängar nedanför. Bybebyggelsen i främst Österåsen är relativt tät. Dessa högt belägna blandbyar utgör grunden för det ursprungliga Åsarna. Gällnäs-krogn är en blandby i lågläge intill sjön Hålen/Grannen.

Stationssamhället

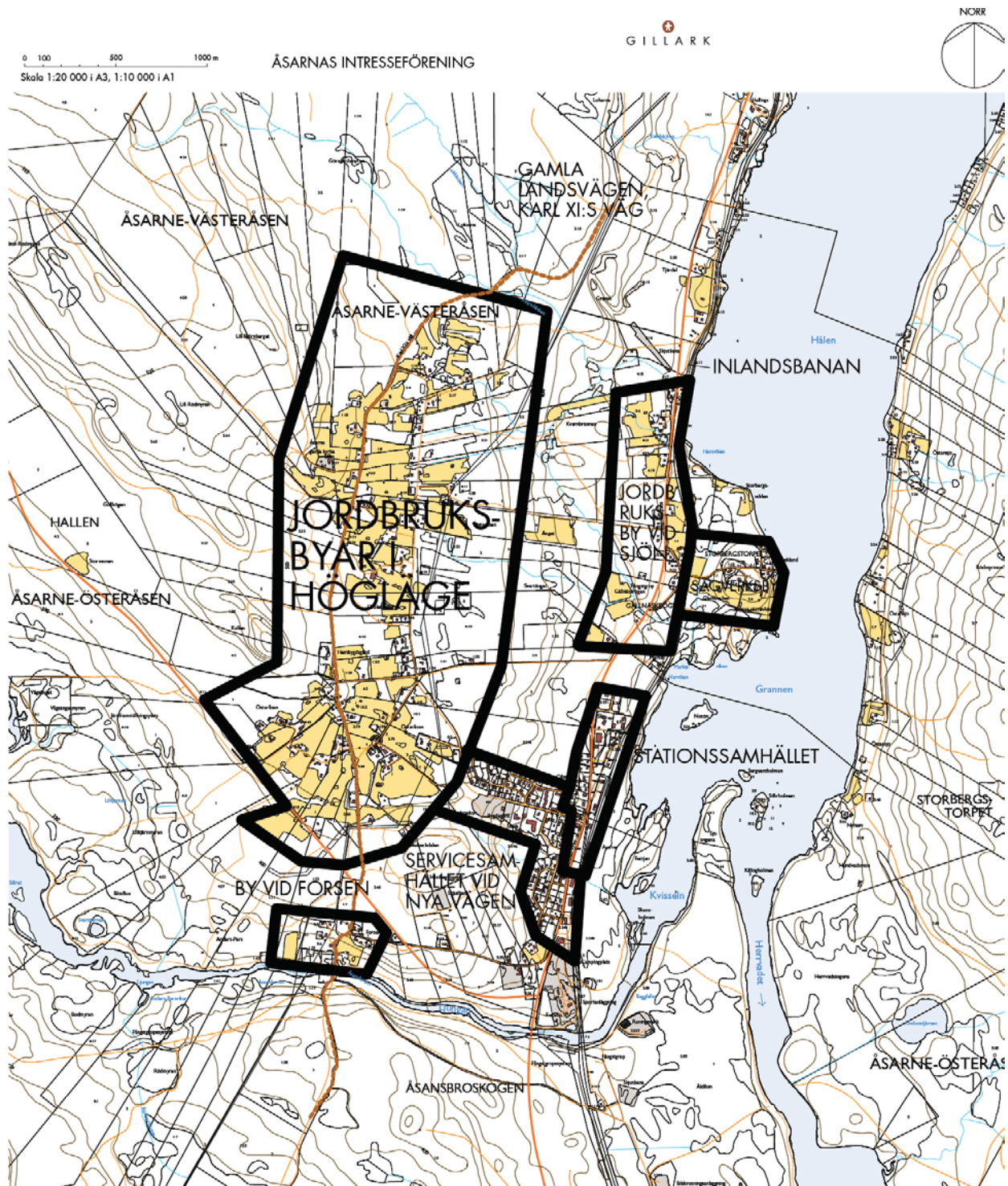
Stationssamhällets bebyggelsestruktur styrdes av Inlandsbanans sträckning och den nya landsvägen, E 45, som byggdes i början av 1900-talet i ett läge som kom att bli parallellt med järnvägen.

Servicesamhället

Längs landsvägen kring stationen och Byvägen upp mot Västeråsen och Österåsen växte under 1940-, 50- och 60-talen det moderna servicesamhället upp med kommunalkontor, butiker, hyresbostäder, skola och skidstadion.

Industrisamhället

Industriepoken under 1920-talet skapade ett sågverkssamhälle som finns kvar till delar i Tyskland. På senare år har industrietableringar skett längs E 45 norr om stationssamhället.

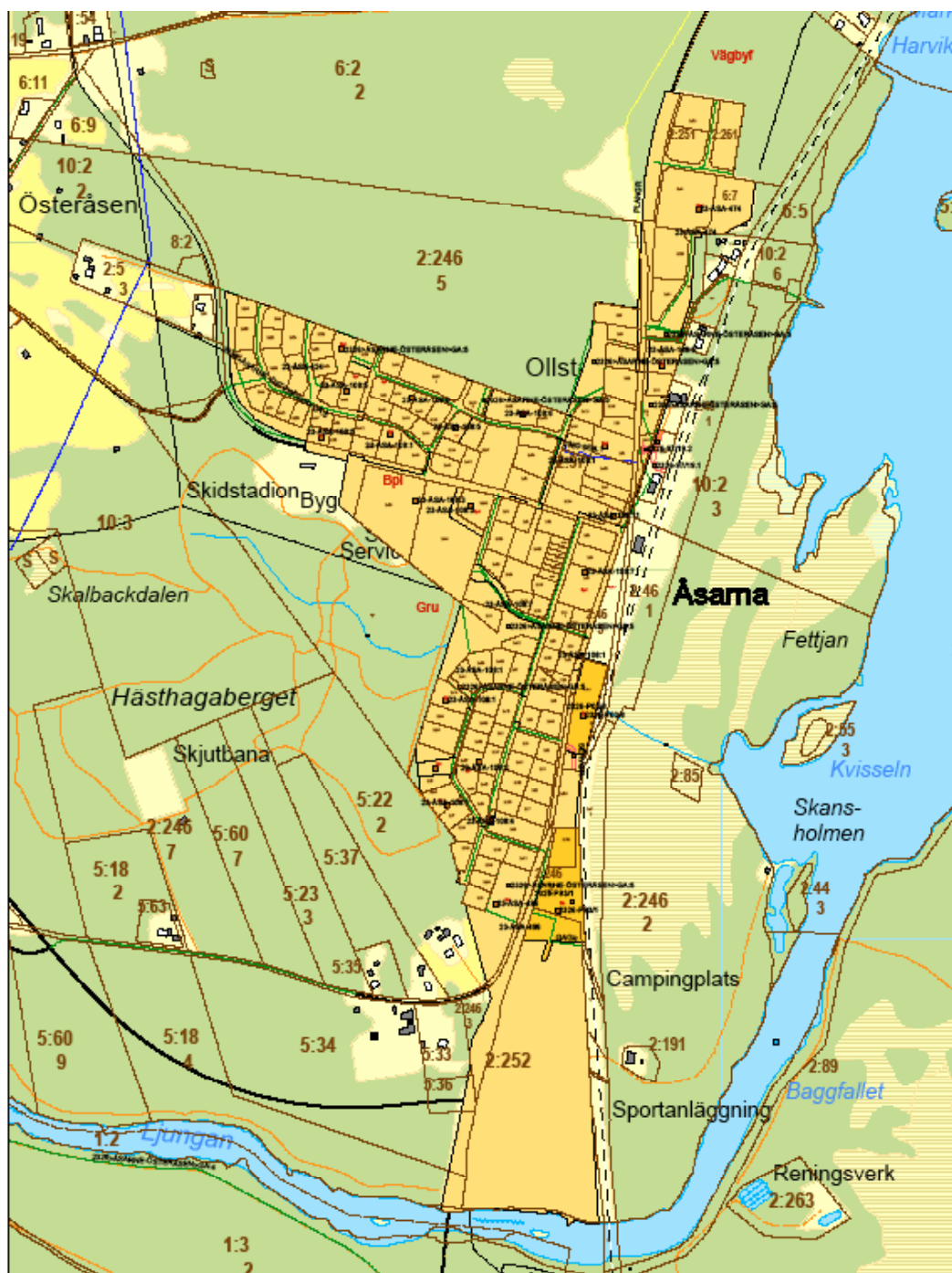
Planförhållanden

Gällande översiktsplan

För området gäller Översiktsplan för Bergs kommun antagen 1991. Arbetet med översyn av den kommunomfattande ÖP:n har påbörjats under 2015 och planen beräknas vara klar att antas 2017/2018.

Detaljplaner

Inom planområdet finns ett antal gamla detaljplaner, flertalet helt utbyggda, med behov av bland annat möjlighet till avstyckningar och större byggrätter. Detaljplanerade områden är markerade med gult på nedanstående karta. En plan för området norr om området Ollsta-Österåsen har påbörjats.

Riksintressen enligt kap 3 och 4 miljöbalken

(MB 3,4 §§)

Redovisningen är baserad på Länsstyrelsernas gemensamma GIS-databas.

Riksintresse Rennäring

Planområdet berörs av riksintresse för rennäringen, flyttled med svår passage i den sydvästra delen av planområdet.

Riksintresse Friluftsliv

Planområdet berörs ej av några riksintressen för friluftslivet.

Riksintresse Naturmiljö

Planområdet berörs ej av några riksintressen för miljö. Planområdet berörs av ett Natura 2000-område i Västeråsen, se karta.

Riksintresse Kulturmiljö

Planområdet berörs ej av några riksintressen för kulturmiljö

Riksintresse Värdefulla ämnen och material

Planområdet berörs ej av några riksintressen för värdefulla ämnen och material

Riksintresse Vindbruk

Planområdet berörs ej av några riksintressen för vindbruk.

Riksintresse Kommunikationer

Vägar

Väg E45 ingår i det transeuropeiska transportnätet, TEN, och är klassad som riksintresse. E 45 är rekommenderad väg för farligt gods.

Järnvägar

Inlandsbanan utgör inte riksintresse för järnvägscommunicationer. Bergs kommun anser dock att Inlandsbanan ska utgöra riksintresse!

IT-infrastruktur

Under planarbets gång har en utbyggnad av fibernät påbörjats inom delar av planområdet.

Riksintresse Försvaret

Planområdet berörs ej av några riksintressen för totalförsvaret

Övriga natur- och kulturmiljöer

Förutom de riksintressanta miljöerna finns några lokalt värdefulla kultur- och naturmiljöer enligt Riksantikvarieämbetets fornminneskartering och Skogsstyrelsens naturvärdesinventering samt vägsträcka med artrik väggkant.

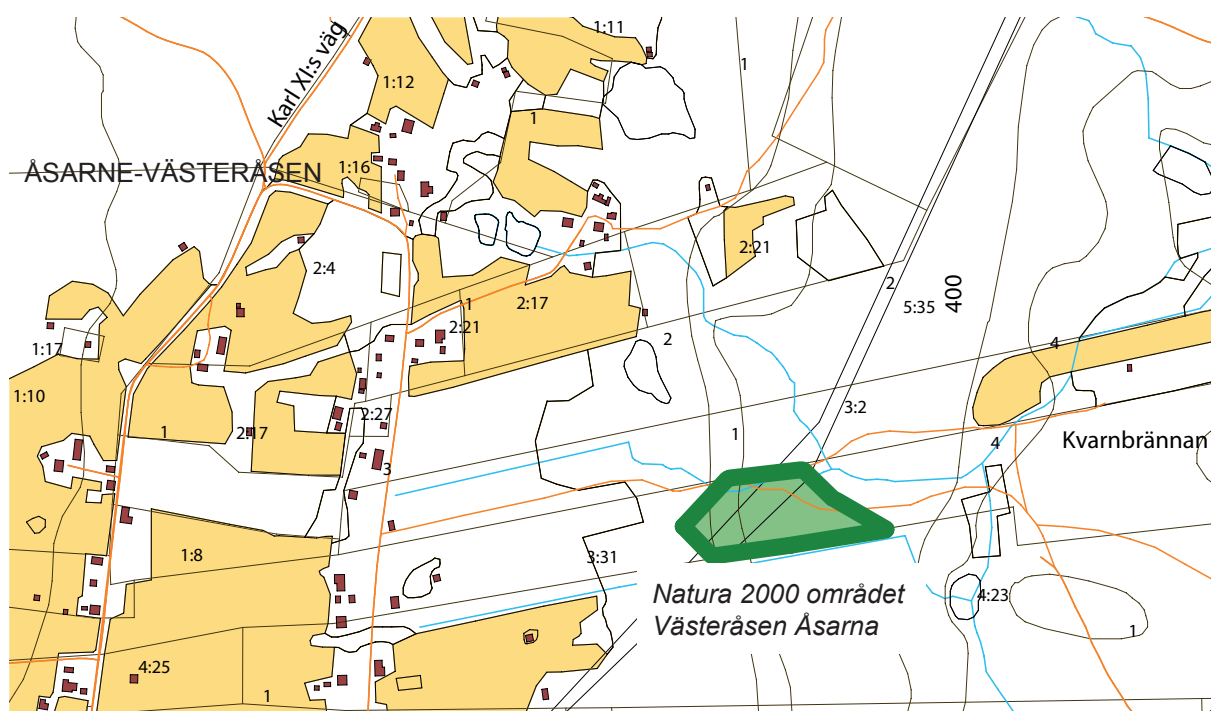
Naturvårdsintressen

Det naturvårdsintresse som finns noterat i gjorda inventeringar är träd- och buskbärande hagmark i Västeråsen från ängs- och hagmarksinventeringen 1994. Området är ett Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet medföljande beskrivning: Natura 2000-området Västeråsen Åsarna ligger i utkanten av det ålderdomliga jordbrukslandskapet vid Västeråsen.

Det är troligt att området ingått i byns slåttermarker även om det på senare tid har betats. Området har utpekats för att det utgörs av höglänta slåtterlängar samt förekomst av dess intressanta flora som bl.a. omfattar rödlistade arter. Den i stora delar av Europa hotade fjärilen Violett guldvinge har påträffats inom området.

Längs väg 535 (mot Ljungdalen) finns uppgifter om artrik välgkant.

På laga skifteskarta från 1850-talet bestod området av ängsmark och delar av skogsdungar. I akten till kartan antyds det att markerna var fuktiga och medan laga skifte utfördes har ett dike grävts i östra kanten för att avvattna marken. I närheten finns benämningar som Blästerrödingen. Det tyder på att järnframställning skett i området, myrmalm har blåsträts vid myren.

Varje Natura 2000-område har en bevarandeplan med en beskrivning av naturvärden, vad som kan skadas eller påverka, samt hur området ska skötas.

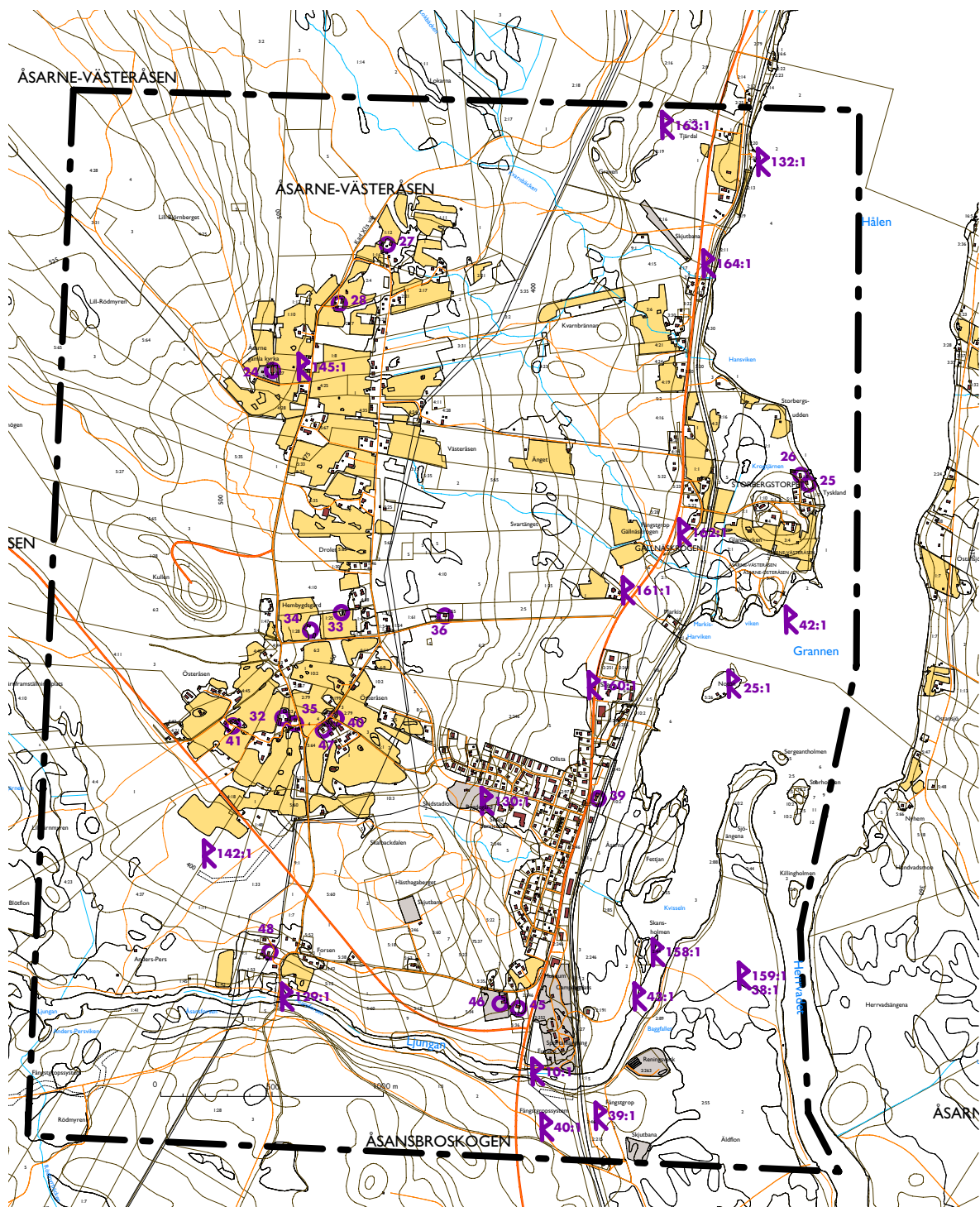
Fiske

Planområdet ingår i Åsarna Fiskevårdsområde med fiskevatten bland annat i Ljungan och sjön Hålen/Grannen. I Ljungan finns öring, harr och sik. I Hålen/Grannen finns mört, harr, röding, öring, sik, abborre och gädda.

Kulturmiljöer

De på kartan markerade kulturmiljöerna är främst fornlämningar från Riksantikvarieämbetets Fornsök.

De byggnader och bebyggelsemiljöer som visar på Åsarnas framväxt är en viktig del av ortens karaktär. Värdefulla hus och miljöer som redovisas på nedanstående karta bygger på Jämtlands Läns Museum kulturhistoriska utredning från 1985. Byggnaderna och miljöerna består av kyrkor, församlingshem, stationshus, magasin, expedition, skolor, affär, smedjor, kolbod, gästgivargård, brännvinsbod, boningshus, lador, häbren, förråd, logar, ladugårdar, fähus och stall, från 1700-, 1800- och 1900-talen. En del byggnader kan vara förfallna. Förteckning över fornlämningar, byggnader och bebyggelsemiljöer finns som bilaga Kulturmiljöer.

Fornlämningar (R), byggnader och kulturmiljöer (O).

Mark för rennäring samt jord- och skogsbruk

Rennäring

Planförslaget berör till viss del en flyttled med svår passage som är av riksintresse för rennäringsringen. Riksintresseområdena för rennäringsringen ska skyddas. Kommunen samråder med berörd sameby i samband med prövning av bygglov, upprättande av planer och i samband med tillståndsprövningar.

Jordbruksmark

Enligt Miljöbalken är jordbruksmark av nationellt intresse. Enligt lagtextens (MB 3:4) formulering får brukningsvärd jordbruksmark ”tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”. Det finns behov av att diskutera tre områden då en förändrad markanvändning är föreslagen på jordbruksmark:

1. Är jordbruksmarken brukningsvärd?
2. Är den aktuella förändrade markanvändningen ett väsentligt samhällsintresse?
3. Varför är förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte tillfredsställande?

För att utreda om en exploatering utgör ett väsentligt samhällsintresse ska brister och tillgångar i området identifieras samt om den planerade exploateringen kan förbättra hållbarheten exempelvis genom att:

- Bidra till utvecklingen av samhället eller bykärnan
- Förbättrar förutsättningar för infrastruktur och kollektivtrafik
- Förbättra ett lokalt service utbud eller
- Tillskapa lokala mötesplatser

Skogsmark

Inom skogsområdena kan tätare bebyggelse etableras t ex i anslutning till befintlig bebyggelse inom byarna. Vid större tillkommande grupper i dessa områden krävs detaljplan.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringsringen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Infrastruktur

Vägar

Genom Åsarna löper riksväg E 45. Strax söder om samhället går väg 535 till Ljungdalen och väg 316 mot Klövsjö och Vemdalen. Avståndet mellan Åsarna och Östersund är 78 km, bilresan tar en timme och en kvart. Trafikmängden på E 45 genom Åsarna är 3130 fordon per årsmiddeldygn enligt TRVs trafikflödeskarta. Längs E 45 gäller utökat bebyggelsefritt avstånd på 30 meter.

Kollektivtrafik

Åsarna trafikeras av länstrafiken med ett antal busslinjer. Följande linjer angör Åsarna:

- Linje 46 Mora-Sveg-Östersund
- Linje 164 Funäsdalen-Östersund
- Linje 613 Ljungdalen-Åsarna-Svenstavik
- Linje 614 Klövsjö-Åsarna-Svenstavik
- Linje 615 Överturingen-Rätan-Svenstavik

Järnväg

Genom Åsarna passerar Inlandsbanan, som är en enkelspårig, inte elektrifierad, järnväg med sträckorna Mora-Brunflo och Östersund-Gällivare. Banan invigdes i sin helhet 1937, delen förbi Åsarna 1918. Godstrafik med timmer och torv dominerar på banan och Inlandsbanan spelar en stor roll i processen att föra över tung lastbilstrafik till järnväg. Persontrafiken består av turist- och pendlartrafik, vintertid av Snötåget och 12 veckor under sommaren, men även veckoslutstrafik mellan Sveg och Östersund och chartertrafik. Inlandsbanan förvaltas av det kommunägda bolaget Inlandsbanan AB.

Inlandsbanan utgör en viktig regional tvärförbindelse mellan Mora och Gällivare.

Flyg

Närmaste flygplats med reguljär trafik finns i Östersund, ca 80 km från Åsarna. Bland övriga flygplatser i närheten kan nämnas Hedlanda (ESNC) med 1200 m asfalterad bana som ligger 57 km sydväst om Åsarna samt flygstråken i Svenstavik och Oviken (Gräftåvallen) (ESUO).

IT-infrastruktur

Åsarna är knutet till stamnät för fiber (BTEA, Servanet) samt passeras av andra fibersystem längs bl.a. väg E45 och Inlandsbanan. Åsarna utgör östra slutpunkten för redundansfiber till Mittådalen.

F.n. byggs ett lokalt fibernät upp inom Åsarna samhälle samt med anslutningar till ett flertal fastigheter i såväl Österåsen och Västeråsen samt andra angränsande byar.

Flera operatörer har väl utbyggt och fungerande 4G-nät som täcker området.

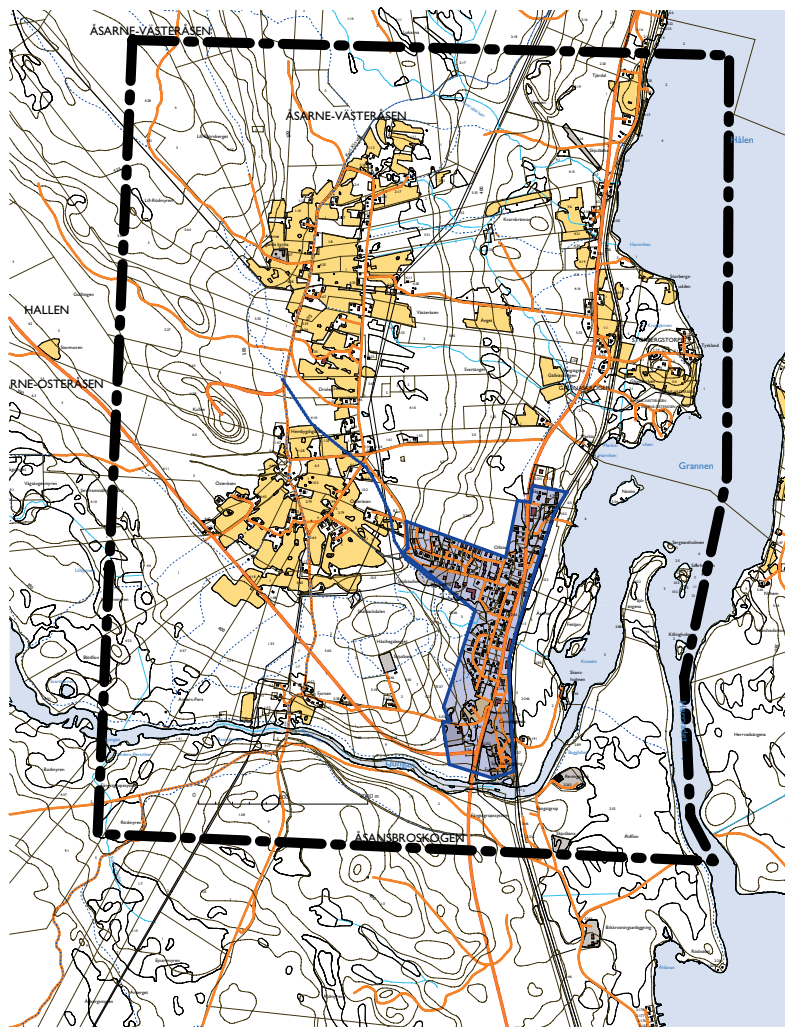
Vatten

Vatten och avlopp

Centrala Åsarna har kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp som framgår av nedanstående karta. Avloppsreningsverk finns söder om Ljungan vid utloppet i Kvisseln. Idag finns inga kapacitetsproblem i VA-systemet.

Dagvatten

Anläggningar för att ta hand om dagvatten finns delvis inom verksamhetsområdet, främst på östra sidan av E45 och upp över Ängsvägen.

VERKSAMHETSOMRÅDE FÖR
KOMMUNALT VATTEN OCH AVLOPP

Grundvattentillgång

Tillgången på grundvatten i Åsarnas närområde framgår av nedanstående karta. Informationen härrör från SGU:s Grundvattenkarta för Jämtlands län och bör bara användas för övergripande planering som en upplysning om att viktiga grundvattenmagasin finns i området. Om man planerar någon verksamhet som kan medföra risk för påverkan på grundvattnet (och därmed dricksvattenförsörjningen) bör man konsultera en geolog/hydrogeolog för noggrannare bedömning av geologiska förhållanden och mer exakta avgränsningar på plats.

Grundvattnet inom planområdet är utpekad av Jämtlands läns länsstyrelse som en viktig grundvattenresurs.

Riskbedömning

Risken att ekologisk och kemisk status inte uppnås 2015 och 2021 bedöms som ”ingen risk”.

Miljökvalitetsnorm

Kvantitativ status: God kvantitativ status 2015.

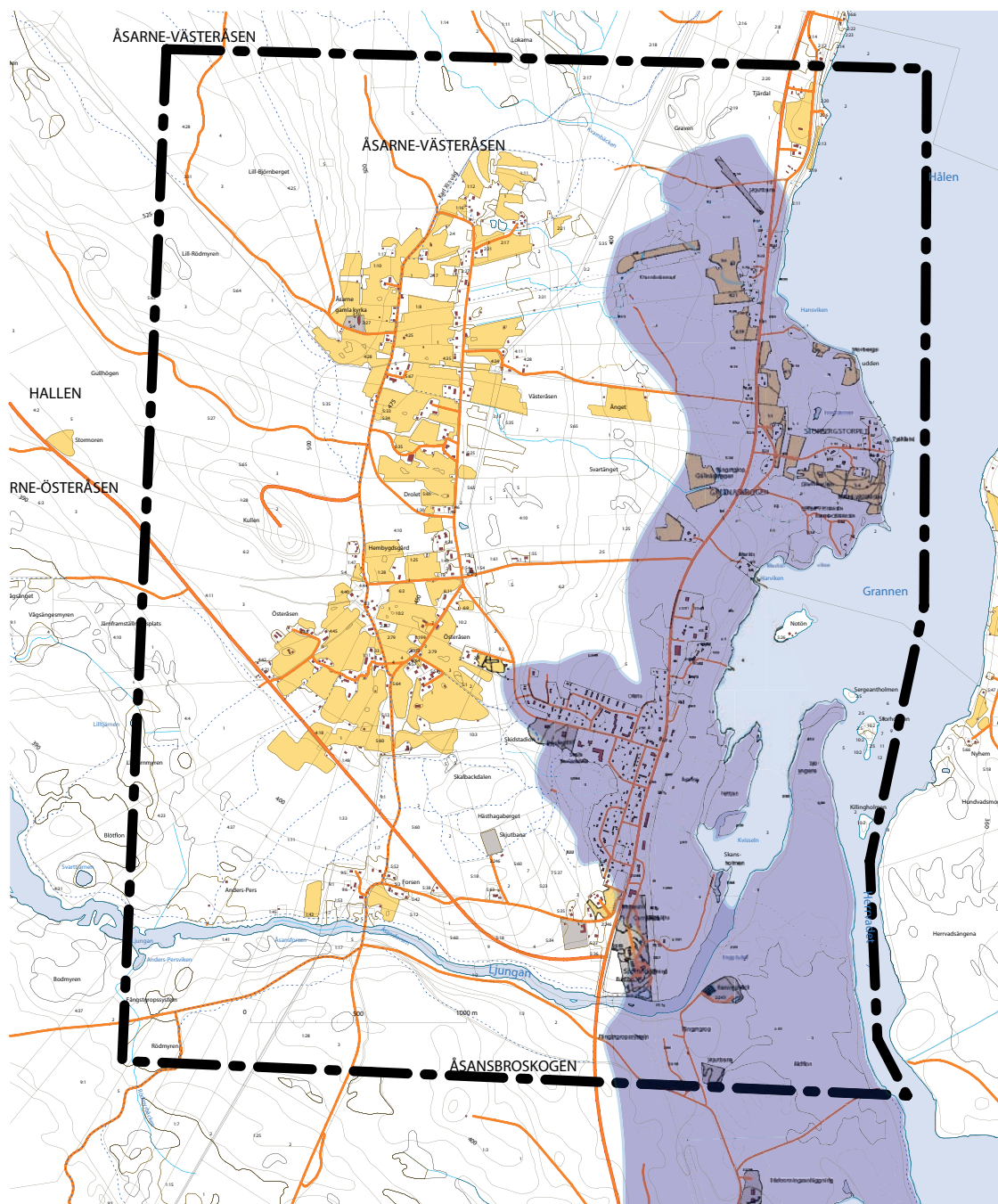
Statusklassing

Den senast uppdaterade statusen är god kvantitativ status (2013) samt god kemisk status (2013). Dock är tillförlitligheten på kvantitativ status samt kemisk status preliminärt bedömd som låg, på grund av ett fåtal mätningar av kemiska parametrar och antaganden.

Miljöproblem
Inga kända miljöproblem.

Påverkanskällor
Har inte klassificerats.

Åtgärder
Tillsyn av vattenskyddsområde

Grundvattentillgångar (gråblå markering) Åsarna (Källa: SGU grundvattenkartering)

Vattendragsklassning

Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten har i VISS, Vatteninformationssystem Sverige, klassat vattendrag med tanke på deras miljöstatus. Sjön Hålen/Grannen och Ljungan har i denna klassning fått följande omdömen.

Hålen

Riskbedömning

Risk finns att ekologisk och kemisk status inte uppnås 2015 och 2021. Om kvicksilver undantags bedöms kemisk status uppnås.

Miljökvalitetsnorm

Ekologisk status: God ekologisk status 2009 vilket innebär att kvalitetskravet God ekologisk status 2015. Förslag till ny MKN är God ekologisk potential 2027.

Kemisk ytvattenstatus (exkl. kvicksilver): Kvalitetskravet God kemisk status 2015. Förslag till ny MKN är God kemisk ytvattenstatus.

Statusklassning

Den senast uppdaterade statusen är måttlig ekologisk status för kraftigt modifierade vatten (2014) samt uppnår ej god kemisk ytvattenstatus, p.g.a. kvicksilver (2013).

Miljöproblem

Miljögifter, och då avses kvicksilver, samt förändrade habitat genom fysisk påverkan, vilket är kopplat till vattenkraftens reglering av vattnet.

Påverkanskällor

Betydande påverkan av atmosfärisk deposition (avser kvicksilver).

Betydande påverkan av flödesreglering och morfologiska förändringar (pågående och tidigare vattenreglering).

Betydande påverkan av andra morfologiska förändringar - barriärer (vägtrummor).

Åtgärder

Miljöersättning för ekologisk odling och vallodling.

Ljungan, Åsanforsen

Riskbedömning

Risk finns att ekologisk och kemisk status inte uppnås 2015 och 2021. Om kvicksilver undantags bedöms kemisk status uppnås.

Miljökvalitetsnorm

Ekologisk status: Kvalitetskrav God ekologisk potential 2021.

Kemisk ytvattenstatus (exkl. kvicksilver): Kvalitetskravet God kemisk status 2015.

Statusklassning

Den senast uppdaterade statusen otillfredsställande ekologisk potential (2014) samt uppnår ej god kemisk ytvattenstatus, p.g.a. kvicksilver (2013).

Miljöproblem

Miljögifter, och då avses kvicksilver, samt förändrade habitat genom fysisk påverkan, vilket är kopplat till vattenkraftens reglering av vattnet.

Påverkanskällor

Betydande påverkan av atmosfärisk deposition (avser kvicksilver).

Betydande påverkan av flödesreglering och morfologiska förändringar (pågående och tidigare vattenreglering).

Betydande påverkan av andra morfologiska förändringar - barriärer (vägtrummor).

Åtgärder

Miljöersättning för ekologisk odling och vallodling.

Befolkning, permanentboende, sysselsättning

I Bergs kommun bor cirka 7 100 personer varav cirka 560 personer i Åsarnas församling.

Areella näringar

Jordbruksmark

Inom planområdet finns hävdad jordbruksmark i anslutning till byarna Västeråsen och Österåsen samt vid Gällnäckskrogen.

Skogsbruk

Rationellt skogsbruk bedrivs inom planområdet som ej omfattas av bebyggelse eller jordbruksmark.

Rennäring

Rennäring bedrivs i områdets sydvästra del som omfattar en flyttled.

Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer

Trafikbuller förekommer närmast E 45. Genom samhället gäller hastighetsbegränsning till 50 km/h. Avståndet mellan vägen och befintlig bostadsbebyggelse är mellan 5 och 20 meter. Samma riktvärden som för bostäder gäller även för bl.a. undervisningslokaler som förskolor och skolor. Riktvärdena gäller utomhus som inomhus;

- 30 dB(A) ekvivalent nivå inomhus
- 45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dB(A) ekvivalentnivå utomhus vid fasad
- 70 dB(A) maximalnivå vid uteplats

Riksdagen har beslutat om riktvärden för trafikbuller som normalt inte ska överskridas vid nybyggnad av bostäder eller vid ny- eller väsentlig ombyggnad av infrastruktur.

Vibrationer

Riktvärdet för vibrationer är 0,4 mm/s (RMS 1 – 80 Hz).

Luftföroreningar

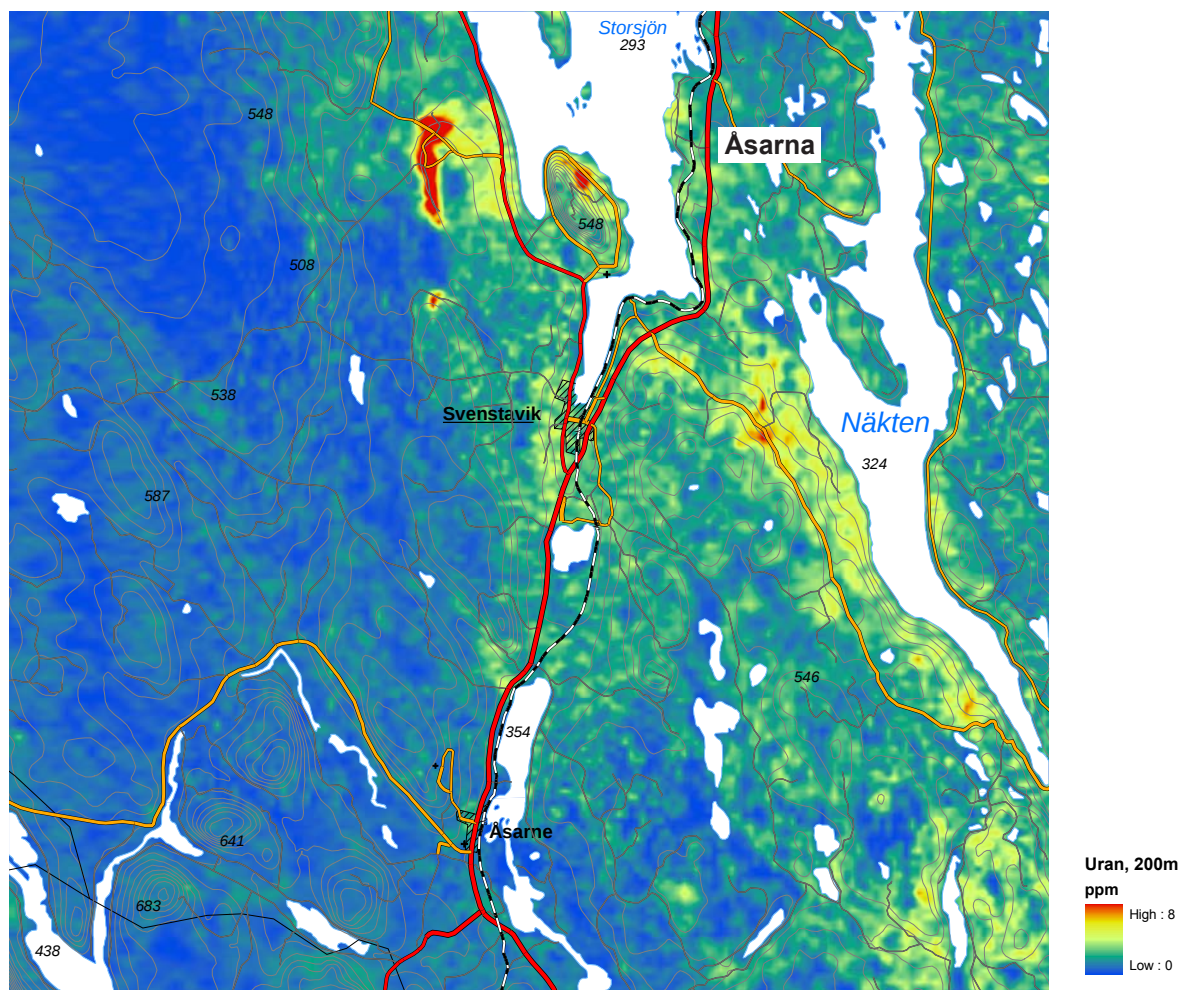
Enligt 5 kap. 3§ miljöbalken ska säkerställas att föreslagna åtgärder inte medför att de regler som meddelats i förordning om miljökvalitetsnormer i utomhusluft överskrids. De gällande miljökvalitetsnormerna finner man i förordningarna om miljökvalitetsnormer för utomhusluft

(SFS 2001:527). Förordningen innehåller information om tillåtna halter av kväveoxid, kvävedioxid, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen och partiklar i luften (PM10).

Radon

Kommunen har inte genomfört någon heltäckande kartläggning av förekomsten av radon i mark och vatten. Enligt uppgifter, finns risk för höga markradonvärden i anslutning till den uranrika alunskiffern i Myrviken.

Kartan t.h. från Statens Geologiska Undersökning, SGU, visar uranförekomst i markytans översta nivå efter flygmätningar. För Åsarna finns inga indikationer på höga värden.

Radon i markyta enligt flygmätning på 200 m höjd (Källa: SGU)

Radonmätningar i byggnader

Kommunen har kartlagt resultatet av ett antal individuella mätningar av markradon i byggnader enligt nedanstående karta. Kartan visar övervägande låga värden (gröna prickar) med några undantag (röda). Sammanfattningsvis innebär detta underlag att den generella rekommendationen är att all bebyggelse inom planområdet ska utföras radonsäkert, såvida inte särskild undersökning, t.ex. i samband med detaljplanering eller bygglovsansökan, kan påvisa låga risker för markradon.

Sammanställning av radonmätningar i byggnader (Källa: Bergs kommun).

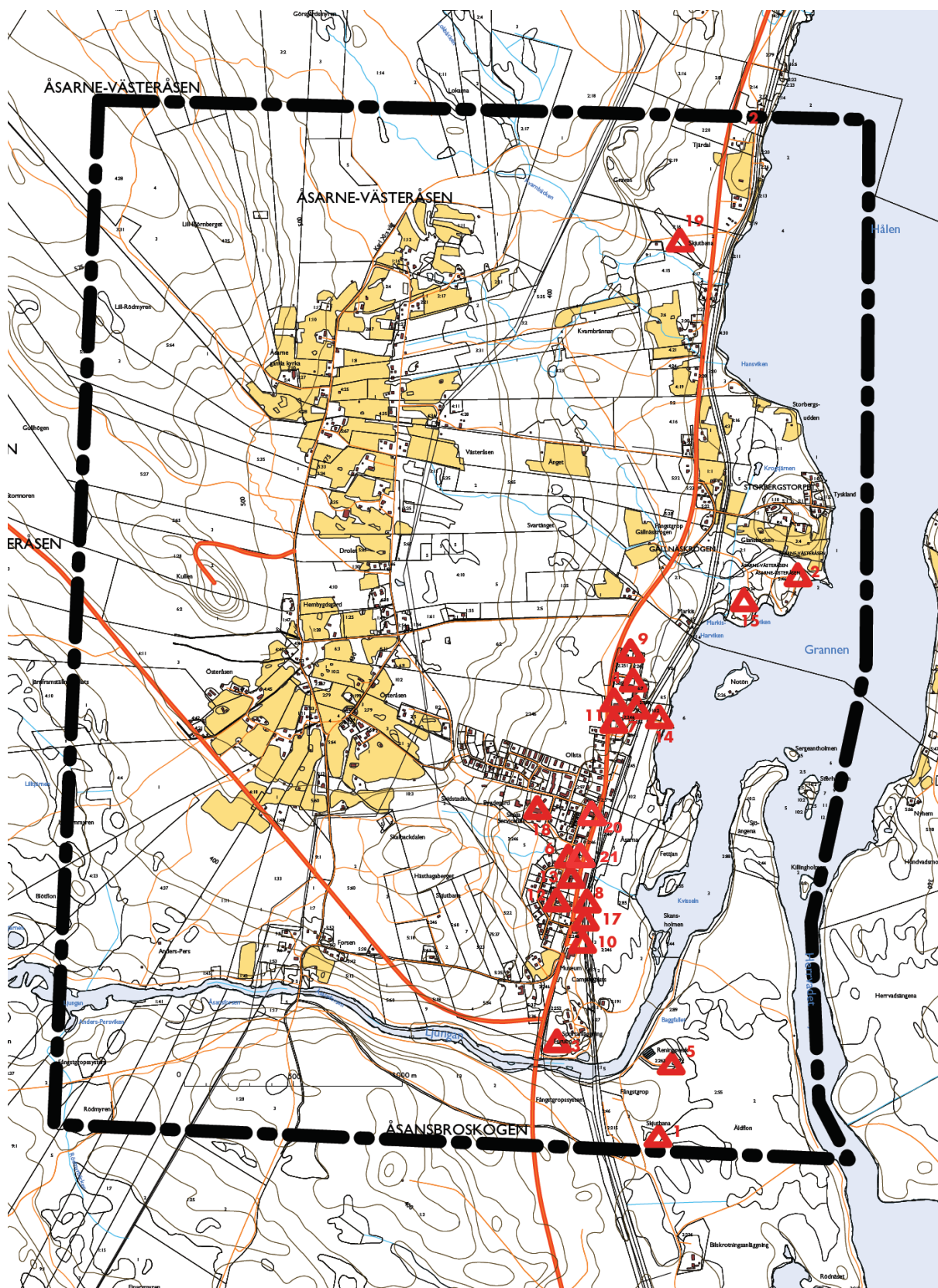
Radonmätningar Bq/m³

- 1500 till 11400 Bq/m³
- 800 till 1500 Bq/m³
- 500 till 800 Bq/m³
- 200 till 500 Bq/m³
- 0 till 200 Bq/m³

Förorenade områden

Enligt Länsstyrelsens register över verksamheter som kan ha medfört föroreningar i marken finns följande områden: Förteckning finns i Bilaga Förorenade områden

I planområdet i Åsarna finns det ett antal identifierade objekt varav det största var tjärfabriken i Tyskland. Det har delvis sanerats under 2007 men kommer att uppföljas med provtagningar. Tre gamla bensinstationer har sanerats i SPIMFAB:s genomgång och Åsarna bildemontering har viss markprovtagning utförts i samband med konkursen. Resten av identifierade objekt har en riskklassning på tre eller fyra och åtgärder på dem anses inte nödvändiga i dagsläget. Sågverk som finns har inte använt doppningskemikalier för impregnering.

Markering av förorenade områden. Siffrorna hänvisar till beskrivning i bilaga "Förorenade områden".

Farligt gods

E 45 och Inlandsbanan är rekommenderade primära transportleder för farligt gods. Särskilda riskbedömningar ska upprättas inom 150 – 200 meter från farligt godsleder, för att bedöma vad som är lämplig markanvändning i ledernas närområden.

Byggnadsfritt avstånd järnväg och väg

Generellt bör inte ny bebyggelse tillåtas inom ett område på 30 meter från järnvägens spårmitt. Avståndet behövs för eventuella räddningsinsatser och komplettering av riskreducerande åtgärder. Verksamheter som inte är störningskänsliga och där människor endast tillfälligt vistas, t.ex. parkering, garage och förråd, kan dock finnas inom 30 meter från spårmitt. Mindre parkering, garage, och carport kan anläggas minst 15 meter från spårmitt. Köryta inom parkeringsområde kan anläggas 9 meter från spårmitt.

Generellt gäller 12 meter byggnadsfritt avstånd till väg. Enligt särskilt beslut av länsstyrelsen gäller 30 meter byggnadsfritt avstånd från E 45.

Särskilda säkerhetszoner

För vägar gäller särskilda säkerhetszoner för området närmast vägbanan. Säkerhetszonen ska vara fritt från fysiska hinder i form av fasta och oeftergivliga föremål. Säkerhetszonernas bredd är beroende av vilken hastighet som är tillåten. För tillåten hastighet på;

- 50 km/tim är säkerhetszonen minst 3 meter
- 70 km/tim är säkerhetszonen minst 7 meter
- 90 km/tim är säkerhetszonen minst 9 meter

Klimatet idag

Åsarna ligger inom den kalltempererade subarktiska klimatzonen med kalla vintrar och varma somrar. Den förhärskande västvinddriften medför en viss regnskugga då nederbörden istället fastnar i fjällkedjan. Årsmedeltemperaturen var ca 2,6 grader under perioden 1961-1990. Kallaste månaden är januari med månadsmedeltemperaturen -9,7 grader medan juli är varmst med 13,9 grader.

Normalt faller mellan 650 och 700 mm nederbörd per år. Genomsnittlig årsnederbörd under senaste tioårsperioden är knappt 680 mm. Samma period observerades någon form av nederbörd i genomsnitt under 269 dagar per år varav 103 dagar med snöfall. Den senaste tioårsperioden har första snön i allmänhet kommit under första halvan av oktober och sista snöfallet inträffat under början av maj. Under perioden var det årligen i medeltal drygt 156 dagar med snötäckt mark med ett genomsnittligt snödjup på ca 35 cm.

Ljungans medelvattenföring i närmaste mätpunkten (Lännässjön) är drygt 42 m³/s. Sedan mätningarna påbörjades år 1973 har vattenföringen ökat med ca 10%.

Klimatförändringar

Med tanke på Åsarnas profilering inom skidsporten är det av stor vikt att följa upp hur klimatet förändras. För strandnära delar av planområdet är också den hydrologiska utvecklingen för Ljungan av vitalt intresse.

SMHI publicerade år 2015 rapporten ”Framtidsklimat i Jämtlands län”. Förväntade förändringar presenteras som jämförelser mellan perioden 1961-1990 och 2069-2098. Normalt anges

klimtatstatistik för 30 års perioder men man gör också jämförelser med perioden 1991-2013. Beroende på vilket scenario som används väntas medeltemperaturen i Åsarna att öka mellan 2,8-5,2 grader räknat från perioden 1961-1990. Jämfört med perioden 1991-2013 blir ökningen mellan 2-4,5 grader eftersom man redan observerat en viss temperaturökning. Vintertid (dec-feb) ökar medeltemperaturen med ca 2 grader jämfört med perioden 2021-2050 men över 4 grader jämfört med 2069-2098.

Vår- och vårvintermånaderna mars-maj har temperaturen ökat omkring 1 grad sedan perioden 1961-90. Ökningen är ganska jämnt fördelad över länet och det väntas också bli så i framtiden. SMHI räknar med en ganska jämn uppvärmningstakt till ca 3 grader över dagens nivå. Sommartemperaturen ökar med 4-6 grader och där är ökningen störst i fjällområdena. I likhet med vårperioden ökar temperaturen under hösten i jämn takt så att den i slutet av seklet är 3-5 grader högre än idag.

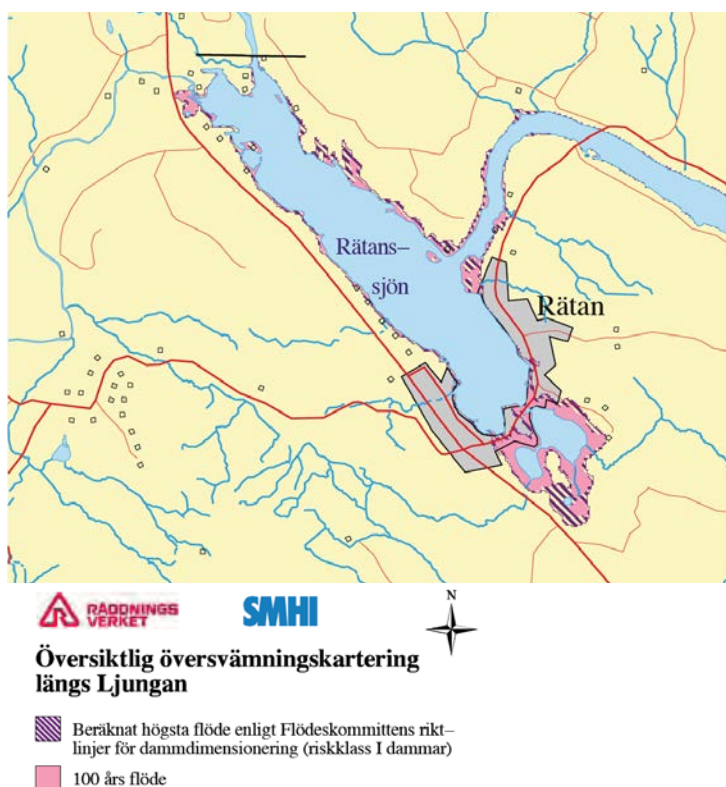
Ett mildare klimat medför högre nederbörd under vintern men också en jämnare fördelning under året. Vårfloden kommer tidigare samtidigt som den mattas något eftersom snömängderna kommer att minska till följd av en kortare vinterperiod. Fjällfloden kommer också tidigare och under mycket heta och torra somrar framöver kan vattennivåerna bli mycket låga under senare delen av barmarksperioden. Även om den totala tillrinningen till Ljungans vattensystem väntas öka något kommer förmodligen de stora vattenmagasinen (särskilt Flåsjön) att medge en effektiv reglering av flödena - även häftiga men kortvariga skyffall under sommaren.

En förkortad snösäsong innebär att större insatser måste göras för att t.ex. använda snökraner och magasinera snö. Det medför att lämpliga platser för sådan verksamhet måste identifieras i framtiden. Vegetationsperioden beräknas bli 3-4 veckor längre. Med ett större fokus på barmarksaktiviteter ökar betydelsen av satsningar på olika typer av vandrings- och cykelleder, lämpliga sträckor för rullskidor m.m.

Risk för översvämningar

Räddningsverket och SMHI har gjort en studie av översvämningssriskerna i Ljungans vattensystem och redovisat vilket område som skulle beröras av ett s.k. 100-årsflöde.

Studien sträcker sig till Rätanssjön, där kartredovisningen visar ett översvämningssområde vid 100-årsflöde som berör områden upp till nivån +355, dvs 3-4 meter över sjöns normalnivå på +351-352. Om samma översvämningssrisk skulle tillämpas i Åsarna skulle sjön Hålen/Grannens nivå stiga från +354 till +357-358, vilket innebär att området kring järnvägen och upp till E 45 vid Byvägen skulle stå under vatten.

Sjöns högsta vattennivå vid översvämning enligt ett 100 års flöde. (Källa: SMHI/Länsstyrelsen i Västerbotten län, WebbGIS).

Skredrisk

Åsarnas närområde ingår inte i de områden i landet som är utpekade av SGU och ej heller av SGI som riskområden för skred.

Länsstyrelsen har inte heller, i sin underlagsrapport ”Anpassning till ett förändrat klimat” (2009), utpekat några områden i Bergs kommun som riskområden för skred till följd av klimatförändringar.

Allra närmast Ljungan och stränderna kring Grannen och Hålen skulle det möjligen kunna förekomma små, i allmänhet helt obetydliga, skredrörelser.

I allmänhet kan markförhållandena, utifrån observationer på plats tillsammans med tjänsteman från SGI, i området betraktas som relativt stabila. Skred eller jordflytningar av någon betydelse har inte observerats i området, vare sig i morän, isälvsmaterial eller de mer finkorniga jordarna uppe i Österåsen och Västeråsen.

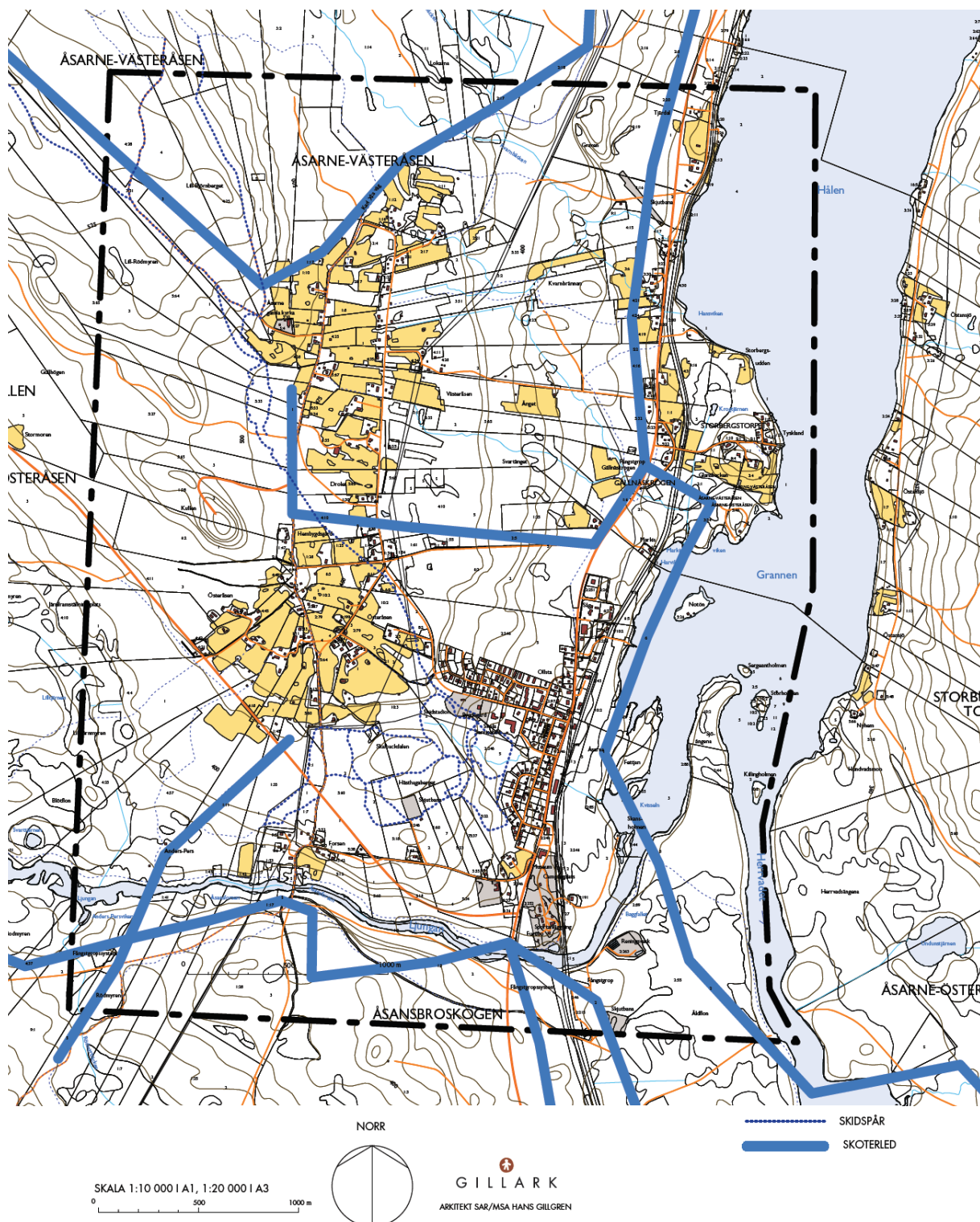
Risk för skred

■ Hög
■ Måttlig

Skidspår, vandringsleder och skoterleder

I Åsarna finns promenadvägar, skidspår och skoterleder. Spårssystemet framgår av nedanstående karta.

Exploateringsanspråk

Några exploateringsanspråk från markägare eller andra har inte redovisats. I samband med att detta planförslag ska antagas är tanken att öppna för en dialog med markägare kring vilka förtätningsmöjligheter som kan finnas i Västeråsen och Österåsen samt utökning av service-samhället i Åsarna.

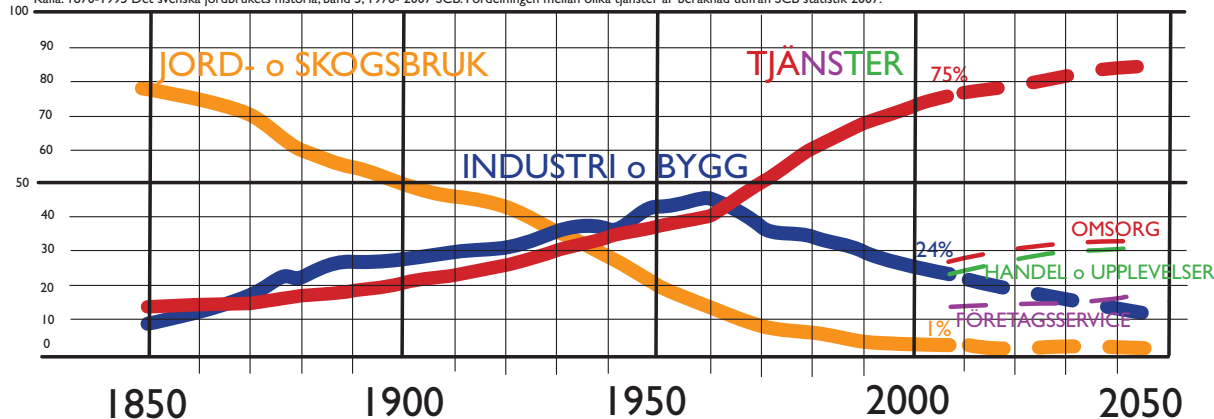
Planförslag

UTVECKLINGSEPOKER

BEFOLKNINGENS FÖRSÖRJNINGSKÄLLOR I SVERIGE HISTORISK UTVECKLING OCH EN FRAMTIDSIDÉ

ANDEL AV BEFOLKNINGEN MED FÖRSÖRJNING I OLIKA HUVUDNÄRINGAR

Källa: 1870-1995 Det svenska jordbrukets historia, band 5, 1976- 2007 SCB. Fördelningen mellan olika tjänster är beräknad utifrån SCB statistik 2007.

SCB 2007

Jord-, skogsbruk, fiske

1%

Tjänster

75%

Handel o transp

19%

Omsorg, hälso o sjukv

17%

Företagsservice

12%

Utbildn, forskning

11%

Övrig offentlig service

11%

Upplevelser

5%

Industri och bygg

24%

TJÄNSTESAMHÄLLET

- ODLINGSBAR JORD STYR LOKALISERING
- SJÄLVHUSHÅLL OCH LITE HANDEL
- SMÅSKALIGHET OCH HELHETSTILLVARO
- LANDSBYGGDSKULTUR MED FÅ STÄDER
- LOKALT TOTALLIV
- FAMILJE- OCH SLÄKTHIERARKI
- RELIGIÖST OCH TRADITIONELLT SYNSÄTT
- LÅNGSAMMA KOMMUNIKATIONER (BREV, HÄST, SEGELBÅT)

- NATURRESURSER OCH ENERGI STYR LOKALISERING
- NATURVETENSKAP OCH TEKNIK LEDSTJÄRNOR
- SPECIALISERING OCH HANDEL
- STADSEXPAKSION
- STORSKALIGHET OCH FUNKTIONSUPPDELNING
- PRAKTISKT, FUNKTIONELLT, MODERNT SYNSÄTT
- SNABBA KOMMUNIKATIONER (JÄRNVÄG, TELEGRAF TELEFON, BIL, RADIO, TV, FLYG)
- MÄNNISKOR SÖKER SIG TILL INDUSTRIER OCH STÄDER FÖR ARBETE
- MATERIELLT VÄLSTÄND MÅLET

- KARAKTÄRSSTARKA MILJÖER STYR LOKALISERING (NATUR, STADSMILJÖ, MÄNNISKOR)
- RÖRLIGT ARBETSLIV, OLIKA FÖRSÖRJNINGSKÄLLOR
- MÄNNISKOR SÖKER ATTRAKTIVA MILJÖER FÖR ATT LEVA SINA LIV KRING FAST PUNKT
- ETT BRA HELHETSLIV MÅLET
- STORSKALIGHET I VISSA FALL
- SMÅSKALIGHET PÅ NYTT GENOM NYA HJÄLPMEDEL
- KÄNSLOSTYRT SYNSÄTT
- MÄNSKLIGA BEHOV LEDSTJÄRNAN
- HYPERSNABBA GLOBALA KOMMUNIKATIONER FÖR INFORMATION (INTERNET, SATELLITER)

BILD: Hans Gillgren, Dec 2010

Framtidsperspektiv

Från industri- till tjänstesamhället

Bilden ovan illustrerar tydligt vilken förändring i försörjningskällor vi i det svenska samhället är mitt uppe i eller snarare sen länge har passerat. Industriarbete som viktigaste försörjningskällan för den svenska befolkningen nådde sin topp kring 1960. Därefter ökade produktiviteten genom rationaliseringar och automatiseringar.

Men redan i mitten av 1960-talet passerade tjänstesektorn industrisektorn i andel anställda och har sen vuxit till mellan 75 och 80%, medan industrin är nere på kring 20%.

Såväl idag som i framtiden är det tjänster som blir den viktigaste försörjningskällan, allt från handel och transporter, vård, omsorg och personliga tjänster till kreativa konsulttjänster, design, dataspel, film och äventyrsupplevelser. Där ingår också resor och upplevelser av andra kulturer och kulturmiljöer med historieberättande, mat- och dryckestradition, hantverk och konst.

Karaktärsfulla miljöer styr människors bosättning och företagande

Under jordbrukssamhället styrde tillgången på jord människors bosättning. Under industrisamhället var det tillgången på energi, råvaror och transportmöjligheter som styrde var företag byggdes upp. När ånga och elkraft ersatte vattenhjul kunde fabriker flyttas till lägen nära hamnar och järnvägsstationer och städerna blev attraktiva lokaliseringar. Tjänstesamhällets företagare och entreprenörer söker sig till attraktiva miljöer, ofta i storstäder med stort utbud av möjligheter, men ibland till små trygga och lugna samhällen, vackra naturområden, spännande kulturmiljöer, tysta och glesa vidder med möjlighet till naturnära liv.

I framtiden är det kreativa, positiva och företagsamma människor och en trygg, mänsklig och trevlig miljö som blir den bästa konkurrensfaktorn.

Långsiktigt hållbar samhällsutveckling

En långsiktigt hållbar samhällsutveckling ställer krav på ett effektivt och miljö- och klimatvänligt utnyttjande av jordens resurser. Förnybara energikällor för uppvärmning och transporter samt ett begränsande av mindre nödvändiga transporter är viktiga komponenter. I en glesbygd som norrlands inland är det därför viktigt att bibehålla en lokal service som begränsar behovet av längre resor för inköp, tjänster, vård och omsorg. Därför är inflyttning samt utveckling av boende och service nödvändig.

Framtida transportsystem

Åsarna ligger 78 km till Östersund men har ändå förutsättningar att både vara en pendlingsort. Det är möjligt att både bo i Östersund och arbeta i Åsarna och vice versa om restiden på sträckan Åsarna-Östersund kan förkortas jämfört med idag. Genom att Inlandsbanan passerar Åsarna finns en utmärkt utgångspunkt för tågtrafik mellan Åsarna och Östersund, och även söderut till Sveg. Förutsättningen för detta är att tågtrafiken på Inlandsbanan kan bli betydligt snabbare än idag. Tack vare den snabba utvecklingen av helt miljövänliga fordon kan biltrafiken även i framtiden utgöra ryggraden i Åsarnas transportförsörjning.

Ett framtida hållbart transportsystem kan dessutom baseras på att tåg och busstrafik passerar stationen dit man kan gå, cykla eller åka buss, eller parkera med bil istället för att åka bil hela vägen till Östersund. Utveckling av boende bör då också ske inom gångavstånd från järnvägsstationen där också busshållplatsen bör finnas. Ytterligare service bör av samma anledning lokaliseras inom gångavstånd från stationen.

Trafikverkets ÅVS (Åtgärdsvalsstudie)

Trafikverket genomför numera alla sina ÅVS:er med den s.k. fyrstegsprincipen som en grundläggande planeringsprincip. Den innebär att tänkesättet inför en eventuell åtgärd som berör infrastrukturen ska grundas på fyra steg, där komplexiteten och kostnaderna är lägst i steg 1 och högst i steg 4. Helst bör så många åtgärder som möjligt ligga i de lägre stegen för att samhällets begränsade resurser ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Nedan följer några åtgärder som kan vara tänkbara enligt fyrstegsprincipen. Det är ingen komplett lista utan bör ses som exempel på vad som skulle kunna vara möjligt enligt fyrstegsprincipen.

Fyrstegsprincipens steg 1 "Tänk om"

- Nyttja järnvägen i större utsträckning, både gods och människor
- Virtuella turistresor?
- Mer buss- och tågtrafik, mindre biltrafik
- Bättre miljö minskar den lokala biltrafiken
- Kan man ta ut en vägavgift kopplad till hastighet?
- Ta bort dubbeltrafiken – ersätt buss med tåg. Både hot och möjlighet.
- Någon form av omorganisering av utfarterna. Enkla åtgärder i väntan på förbättring.
- Ta fram en lista – handlingsplan - på åtgärder som måste göras
- Flytta på busshållplatserna – Trafikverket kan förbjuda bussarna att stanna i en livsfarlig trafikmiljö

Steg 2 "Optimera"

- Tydligare information och vägvisning till skidstadion och andra servicemöjligheter
- Planera för ett utvecklingsområde runt stationsbyggnaden
- Genomföra en provisorisk förbättring
- Omfördelning av befintlig yta för gång- och cykeltrafik respektive motorfordon

Steg 3 "Bygg om"

- Smalna av E 45 och G/C-väg på bägge sidor
- Korsning Byvägen/E 45 (med flera korsningar)
- Flytta E 45 5-10 meter
- Säkrare hållplatser
- Portar in till Åsarna, först och främst södra porten
- Bygg bra lösning för tung trafik vid Skicenter och macken
- Lösningar korsningarnas problematik
- G/C-väg till Svenstavik

Steg 4 "Bygg nytt"

- Bygga nya boenden som blir en del av trafikmiljöns påverkan i centrum
- Cirkulationsplats i korsningen mellan E 45 och väg 535 (till Ljungdalen)
- "Å-bron" – södra infarten – kombination inkörsport och GC-bro, skidbro

Planeringsprinciper

Utifrån planens syfte att öka Åsarnas attraktionskraft som en trivsamt plats för boende och besökande har följande planeringsprinciper tillämpats.

Utveckla Åsarnas särdrag

Om man jämför de kvaliteter för boende och besökare Åsarna kan erbjuda i en jämförelse med de näraliggande tätorterna i Bergs kommun, Hoverberg, Svenstavik, Rätansbyn och Klövsjö blir bilden följande.

Hoverberg

Hoverberg är den karaktärsfulla kyrkbyn vid foten av berget på en halvö i Storsjön och ett starkt signum för hela Bergs kommun. Bebyggelsen präglas av jordbruksbebyggelse huvudsakligen i radbyform längs landsvägen med några bostadshus i området närmast kyrkan som ligger centralt i byns nedre del. Här finns en av Storsjöbygdens mest karaktärsstarka miljöer för den som vill bo på landet. Avståndet till Svenstavik är 5 km, där den mesta av servicen finns. Här bor ca 130 personer. Inflyttning och ny bebyggelse ger ett positivt underlag och tillskott för den kommersiella servicen på orten och i kringområdet.

Hoverbergsgrottan, Skandinaviens största klyftgrotta, invigdes 1897. Guidning och visningar av grottan sker under sommarmånaderna. I anslutning till grottan finns även kiosk, camping med el och servicehus samt många trevliga utflyktsmål. Hembygdsgård finns vid ångbåtsbryggan samt ett gårdsmuseum i Hovermo.

Hoverberg med sitt karakteristiska berg i bakgrunden.

Svenstavik

Svenstavik är kommunens centralort med bebyggelse dels i de bågse äldre byarna Bergsviken och Lillhallen i höjdlägen, dels i det gamla stationssamhället och det moderna servicesamhället nere vid Storsjöns sydspets och Svenstaåns mynning. Här bor ca 1 000 personer. Offentlig och kommersiell service finns i Svenstavik.

Centrala Svenstavik

I Galhammar, vid Storsjöns sydspets, ligger idrotts- och festplatsen Galhammarudden. På sommaren brukar Galhammar dra till sig många båtar och här bedrivs sporter som vattenskidåkning och andra båtävlingar. Här ligger en av Sveriges modernaste gokartbanor. Bergringen räknas som en av Sveriges bästa och roligaste gokartbanor. Bredvid gokartbanan finns även ett litet flygfält.

Rätansbyn

Rätansbyn ligger 2,5 mil söder om Åsarna vid Rätanssjön vid väg 315 och i anslutning till E 45. Här bor ca 140 personer. Rätansbyn är en jordbruksby i ett vackert läge öster om sjön med E 45 som passerar i byns västra utkant. Byn har en bensinmack, hotell, lanthandel, kyrka, campingplats och äldreboende. Kaffet i Kojbyn har öppet under juli månad.

Kyrkan i Rätansbyn

Klövsjö

Klövsjö är en jordbruksby i ett vackert sluttningsläge öster om Klövsjö-Vemdalenfjällen med fjällvyer. Här bor ca 290 personer och det finns 14 gårdar. Närheten till Katrinabacken, Storhogna och Vemdalsskalet och golfbana i Utanbergsvallarna gör Klövsjö till en fjällnära by med utbud av fritidsaktiviteter. Här finns turistbyrå sommartid, ICA, stenugnsbageri, gård-bryggeri, gårdsmejeri, bensinstation, bilservice, byggservice, skoterdelar, restaurang och café.

Klövsjö med utsikt mot Katrinabacken

Åsarna

I Åsarna bor ca 260 personer. Det finns attraktiva bebyggelsemiljöer uppe i Västeråsen och Österåsen med vida utblickar över skogslandskap och fjällnära landskap och en tät och välbevarad bybebyggelse. Här finns järnvägsstation, Åsarna skicenter, camping, restaurang, boende, hotell, skoterservice, Outletförsäljning och Däckabgruppen.

Åsarna med sin närhet till E 45 ger goda möjligheter att locka turisttrafiken till stopp. Det nationella och internationella rykte som Åsarna har som skidklubb och tävlingsarrangör ger en grund för expansion av skidsportrelaterade verksamheter som ingen annan av orterna har.

De vackra välvda stenbron över Ljungan byggdes 1852, är en sevärdhet.

Västeråsen med gamla kyrkan

Österåsen

Stationssamhället vid E 45

Grusplanen mellan E 45 och järnvägen

Vision om morgondagens Åsarna

Sammanfattningsvis skulle visionen om morgondagens Åsarna kunna vara:

Åsarna ska vara det sjönära aktiva samhället som är en stimulerande miljö för skidåkning och motion. Den gamla vackra bybebyggelsen uppe i Österåsen och Västeråsen ska kompletteras av en serviceinriktad och omsorgsfullt omhändertagen miljö längs E 45 som lockar resande att stanna. Här finns en stimulerande miljö för att utveckla nya idéer och företag särskilt inom motionsturismen.

Hållbar samhällsutveckling

Långsiktigt hållbart transportsystem

En grundprincip i planförslaget är att med bebyggelselokalisering gynna en kollektivtrafikbaserad transportstruktur för att minska enskilt bilåkande i möjligaste mån. Men då Åsarnas och hela södra Storsjöbygdens framtida konkurrenskraft som boende- och livsmiljö bygger på dels boende nära service och kollektivresepunkter och dels boende i jordbruksbyar med möjlighet till lantliv och djurhållning, måste transportsystemet anpassas till dessa två skilda förutsättningar. Det skulle kunna lösas så att transporter från byarna runt Åsarna sker med bil, buss eller cykel men mellan Åsarna och Östersund huvudsakligen med tåg. Även besökare utifrån ska ges möjlighet att åka tåg. Det finns fortfarande utvecklingspotential för att öka tågtrafiken på Inlandsbanan, både vad gäller arbetspendling och turismen.

Planering med barn- och jämställdhetsperspektiv

I arbetet med hållbar stadsutveckling har barn- och jämställdhetsperspektivet lyfts fram, bl.a. av Boverket och Trafikverket. Barnperspektivet innebär att i samhällsplaneringen se transportstruktur och bebyggelseplanering utifrån hur olika lösningar påverkar levnadsvillkoren för barn. Jämställdhetsperspektivet innebär på samma sätt att utformningen och anpassningen av stads- och bebyggelsemiljö utgår från att kvinnor ska vara jämställda med män vad gäller makt och inflytande.

De områden som detta får störst praktisk betydelse inom är hur transportsystemen är utformade så att vuxna och barn, män och kvinnor har likvärdiga förutsättningar för att förflytta sig säkert samt att bebyggelsemiljön upplevs som trygg av alla.

Vad gäller transportsystemet är det en viktig planeringsprincip att det hållbara samhället erbjuder kollektivtrafik som är tillgänglig för alla och särskilt för kvinnor, barn ungdomar och äldre. Det framtida Åsarna ska alla transportera sig även om man inte har körkort och bil. Det innebär t.ex. att boende och servicefunktioner i möjligaste mån ska ligga inom gång- eller cykelavstånd från varandra och att kollektivtrafik ska kunna nås inom gång- och cykelavstånd från boendet. Säkra vägar för gående och cyklister längs de viktigaste rörelsestråken ska finnas, särskilt till och från skolor och idrottsanläggningar.

Bebyggelseutformningen bör ske så att främst tätortsmiljöerna upplevs som trygga. Det är viktigt att den yttre miljön med planteringar, belysning och säkra passager över gator, vägar och järnväg ska ägnas stor omsorg så att den upplevs som trivsamt och tryggt för människor i alla åldrar. Det är i linje med tanken om en trygg boendemiljö i Åsarna. För att locka nya inflyttare, kanske från storstadsområden i Sverige, Europa och övriga världen, är kanske inte villaboende i nya sådana områden det starkaste konkurrensmedlet.

Morgondagens entreprenörer är i behov en mer stimulerande och kreativ omgivning med större tomter och möjlighet till utveckling av egen verksamhet. Åsarna kan då erbjuda två typer av boende/verksamhetsmiljö.

1. Lantliv i byarna
2. Småstadsmiljö i äldre villakvarter i centrala Åsarna.

Det vill säga förtätning i centrala Åsarna samt väl anpassad ny bebyggelse i attraktiva lägen i byarna.

Tydligare exponering av skidstadion

- Ny dragning av korsningen byvägen/E 45
- Flytta huvudstråket mot järnvägen
- Få ner hastigheten
- Bord för människor med matsäck
- Lekpark eventuellt – synlig från vägen
- En informationstavla, likt den på Ski Center, på andra sidan vägen
- Någon form av hytter för hantverkare
- Bra flyt för genomfartstrafiken, men långsammare
- Bra lösning för lastbilar är viktigt
- Mer utrymme för oskyddade trafikanter och smalare körfält för motorfordon
- Få folk att känna en stolthet och hembygdskänsla
- Trevligt att få in vatten så att det syns. En strandpromenad?
- Få in skidrutterna över infarten via en viadukt och ner mot sjön
- Mer boende. ”Tiny Houses” med tillfälliga bygglov. Husbåtar?
- Fler evenemang, fokus på friluftsliv. Kanske ett ”tränings- och hälso-Mecka”?
- Utforma bron över E 45 som ett ”Å”.
- Ledkryss som markörer utmed genomfarten, genom samhället

Rusta upp stationshuset och göra det till stationshus igen

- Skapa vattenkontakt, gräv en kanal
- Från flyktinförläggningen kan en spång gå ner till myrmarken.
- Något skulle kunna göras på den lilla ön, en avlastningsplats.
- Synliggöra kyrkbyn från genomfarten på något sätt. En enkel lösning: ett fotografi, banalt men kanske är lösningen.
- En naturstig med information om Åsarna som berättar om bygden.

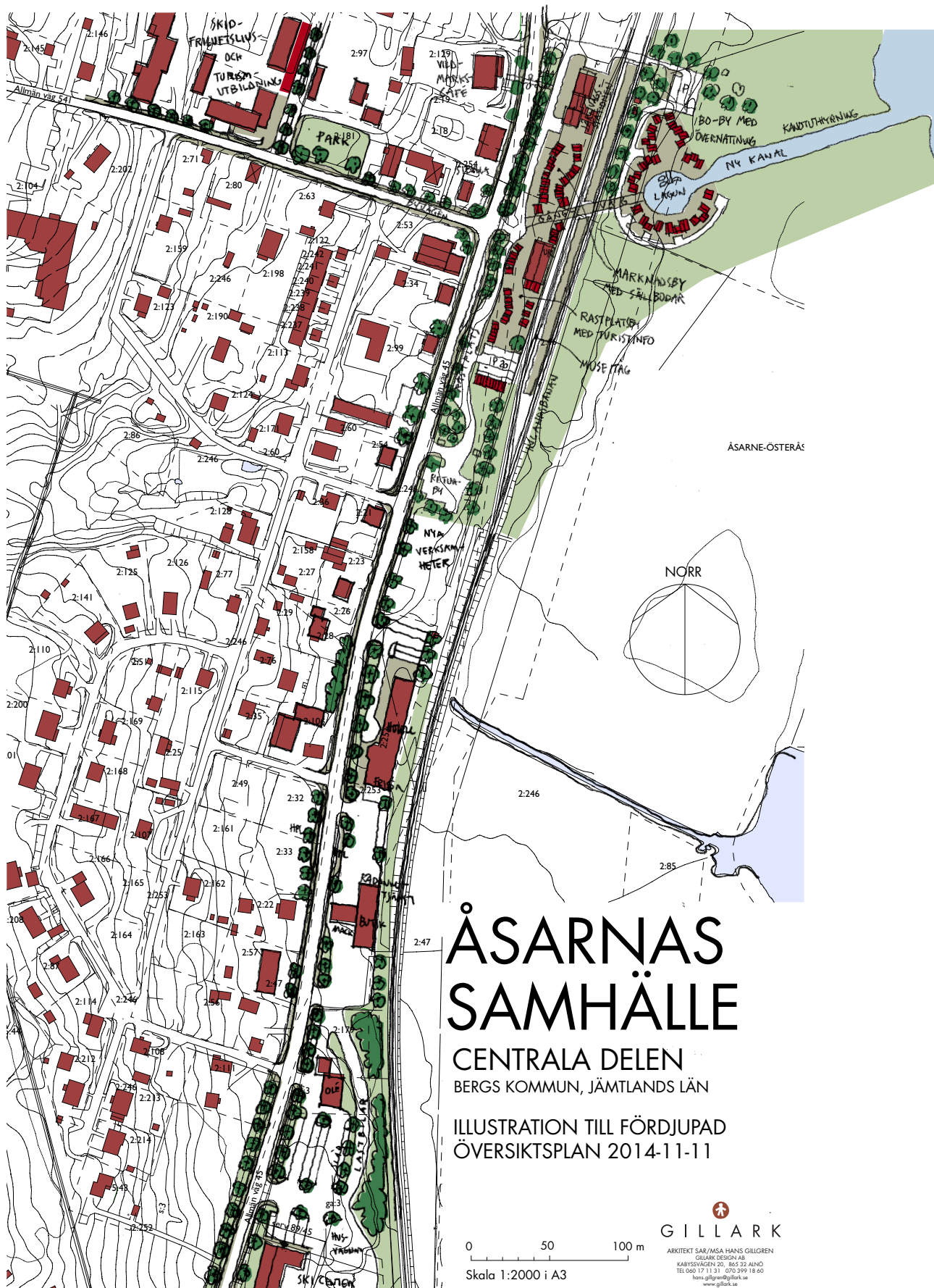
Nya bebyggelseområden?

Under 1960- och 70-talens utbyggnadsepok i svenska samhällen förlades bostads- och industriområden ofta till jordbruksmark och skogsmark i samhällenas utkanter. Bebyggelsen kom därigenom att breda ut sig med hyreshusområden och villaområden som var utformade på ett standardiserat sätt oavsett ortens tradition och historia. Detta har genomförts i mycket liten grad i Åsarna, där bebyggelsen är koncentrerad till dels jordbruksbyarna Österåsen och Västeråsen, dels till det gamla stations- och servicesamhället.

Det ska då vara hus som passar väl in i den äldre bybebyggelsen. För de som av olika skäl vill bo bekvämt nära handel och service ska det finnas attraktiva lägenheter i centrala lägen och en utemiljö som är av lummig småstadskaraktär. Planen innehåller en tänkt utvidgning av servicesamhället i Ollsta i Centrumvägens förlängning med hyresbostäder. Där skisseras tre etapper om vardera 40 lägenheter i tre gårdsbildningar med tvåplanshus.

Omhändertagen och vacker miljö i centrala Åsarna

Översiktsplanen innebär att en centrumupprustning genomförs såväl längs E 45 från södra infarten vid Ski Center till norr om Järnvägsstationen, dels längs Byvägen upp till Skidstadion. Upprustningen ska dels skapa en trevlig och omhändertagen miljö längs E 45 med smalare körfält som dämpar trafikens hastighet och lockar till stopp, dels signalera ett aktivt Åsarna med sin inarbetade idrottsprofil. En siktröjning i Åsarnas centrala delar ska ske så att sjökontakten med sjön Hålen/Grannen upprättas.

Illustrationsplan till föreslagna åtgärder i centrala Åsarna

Utbudet av bl.a.små lägenheter för ungdomar och skolelever är svagt i Åsarna såväl som på många andra mindre orter på landsbygden. För att möjliggöra byggandet av nya flerbostadshus med lägenheter har området med blandad tätortsbebyggelse utökats norrut. Totalt möjliggör planen 130 nya lägenheter inom det utökade området på fastigheten Olssta 2:246.

Genomfarten E 45 behöver få en miljöupprustning med smalare körfält för att dämpa farten, gångbanor på bägge sidor och rumsskapande trädplantering och belysning.

Nya industriområden

Behov av mark för nya industriverksamheter bedöms kunna lösas inom eller i anslutning till befintligt industriområde i norra delen av Åsarna. I planen har en utvidgning av industriområdet norrut föreslagits för att tillgodose framtida behov.

Områden för handel

Behov av utbyggnad av handel bedöms finnas inom området mellan E 45 och järnvägen där redan flera handels- och serviceverksamheter finns etablerade. Läget är centralt och tillgängligt samt möjligt att förtäta.

Bodbyn och bobynd med marknadsplats vid stationen

Den redan etablerade rastplatsen mellan E 45 och järnvägen och det utmärkta läget intill besökartrafiken på E 45 och en framtida turisttrafik på inlandsbanan med järnvägsstation som målpunkt föreslås utnyttjas för en satsning på besöksnäringen. Därför föreslås en bybebyggelse med små handelsbodar där såväl turistinformation som rastplatsservice och marknadsförsäljning av lokalt och regionalt tillverkade produkter, inledningsvis vid några återkommande marknadshelger, på sikt mer permanent under sommar- och vintersäsongerna när turisttrafiken har sina höjdpunkter.

För att erbjuda ytterligare boendemöjligheter för såväl turister som deltagare i skidarrangemang kan en "Boby" anläggas kring den kanal och lagun som föreslås utgrävd så att vattenkontakten med sjön Hålen/Grannen upprättas.

Bodbyn och Bobyn

Ett förslag till en by av småbodar som kan fungera som rastplats och marknadsplats och som boende intill en kanal och lagun från sjön Hålen/Grannen

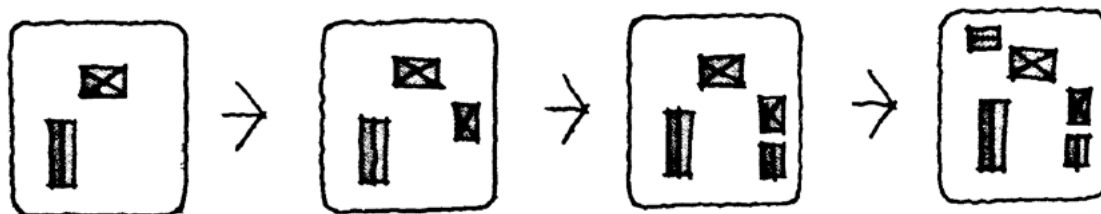

Bebyggelseutformning i jordbruksbyarna

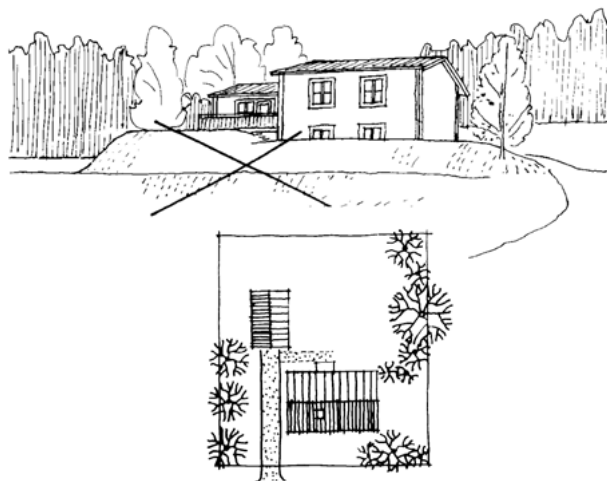
Byggnaders placering

Ny bebyggelse ska placeras så att det traditionella bebyggelsemönstret inte förändras och utformas så att det harmonierar med övrig bebyggelse. För att uppnå detta bör följande iakttagas:

- Placera i första hand nya hus i anslutning till befintliga gårdar/bebyggelse. Ofta har gårdssamlingarna byggts ut efter en mer eller mindre tydlig "dominoprincip", vilket innebär att tillkommande hus placeras vinkelrätt mot, eller bildar förlängning till befintliga byggnader så att den ursprungliga gårdsformen med ett centralt tun består. Teoretiskt kan detta exemplifieras enligt nedan.

- Sök lägen som liknar de befintliga tomterna i omgivningen.
- Sök platser där hus stått förut. Dessa är alltid det traditionellt mest lämpliga.
- Undvik ny bebyggelse på öppen exponerad åkermark eller på de områden som på underlagskarta angivits utgöra värdefull ängs- och betesmark, se sidan 21
- Undvik att bygga i blickfång, siktstråk eller andra exponerade landskapspartier.
- Anslut till "märken" i landskapet – skogsdungar, kullar mm som kan förankra det nya huset.
- Undvik byggnadsplatser som kräver nya, omfattande vägdragningar.
- Undvik markschakt och utfyllnader vid nybyggnad inom äldre bebyggelsemiljöer. Låt tomten följa landskapets naturliga höjdvariationer.

- Garage och förråd bör placeras som friliggande byggnader.
- Tillkommande bebyggelse samt om- och tillbyggnader bör utformas enligt nedan angivna riktlinjer för bebyggelsens utformning.

Riktlinjer för bebyggelsens utformning

Den grundläggande riktlinjen är att eftersträva enkla former där volym, karaktärsdrag och proportioner har släktdrag med den äldre bebyggelsen. Detta gäller även valet av material,

färg och takvinkel. Med hänsyn till den äldre bebyggelsens utseende i Åsarna är det på likartat sätt som i Storsjöbygden i allmänhet lättare att infoga 2- eller 1½-planshus i området än enplansvillor. Vid enplansvillor bör vägglivet om möjligt höjas mellan vindsbjälklaget och takfoten. Genom ett väl tilltaget avstånd mellan fönstren och takfoten ansluter huset bättre till den Jämtländska byggnadstraditionen.

- Takvinkeln bör vara mellan 25-35 grader. Välj i första hand taktegel eller liknande.
- Undvik svarta tak. Fasadbeklädnaden bör vara träpanel, stående eller liggande, men hållas ihop i en enhet utan konstlade midjor. En sammanhållen träfasad med stående och liggande hyvlade paneler i kombination med listverk fungerar också som regel alltid bra.
- Undvik timmerfasader, framförallt med svängda former på knutar, svarvade och romantiserande detaljer mm.
- Undvik alpliknande hus med breda gavlar, de har en för bygden främmande proportion och utformning.
- Undvik långa takutsprång, de ger ”nedtryckta” hus. Detaljer såsom vindskivor, fönsteromfattningar mm bör ej utföras tunga och överdimensionerade.

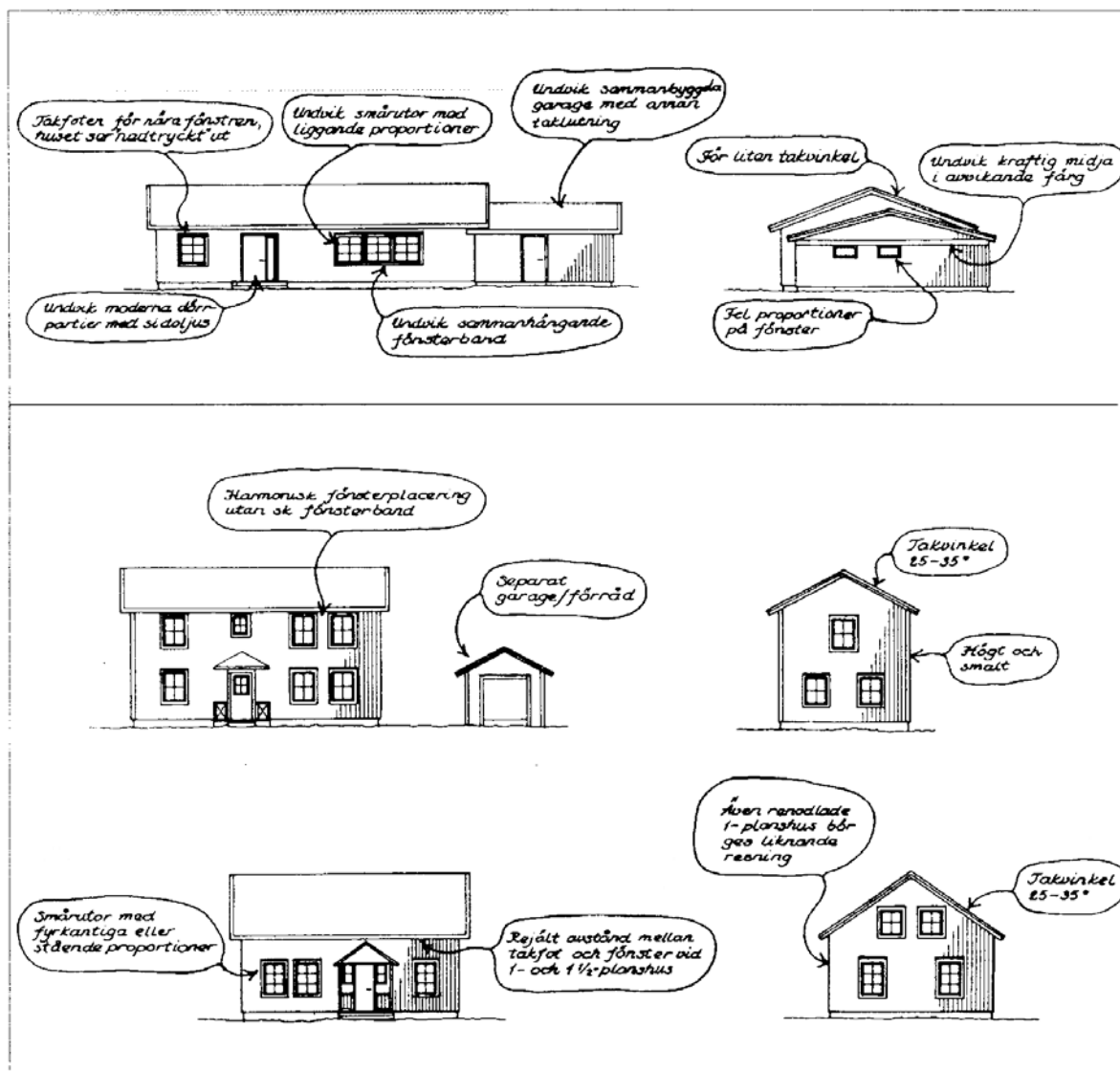
- Vid hus med spröjsade fönster bör smårutorna ha en kvadratisk eller stående form. Man bör också undvika långa sammanhängande fönsterband. Varje fönster bör i stället bilda en egen enhet i fasaden.

Även om- och tillbyggnader bör utföras i enlighet med ovanstående riktlinjer. Äldre byggnaders utseende och karaktär bör inte förändras. Särskild omsorg kräver om- och tillbyggnad av byggnader som upptagits i läns museets förteckning över kulturhistoriskt värdefulla byggnader, se bilaga ”Byggnader och bebyggelsemiljöer”.

I skriften ”Gamla Hus”, utgiven av byggnadsnämnderna i Jämtlands län återfinns rekommendationer för om- och tillbyggnader av de vanligaste äldre hustyperna i länet.

Anpassning av nya hus till en befintlig, äldre tradition behöver inte innebära avsteg från dagens tekniska och sociala boendekrav. Man behöver hellre inte sträva efter att alltid ge den nya byggnaden ett ”ålderdomligt” utseende. Det är dock ofta lättare att åstadkomma en byggnad som till stor del liknar en äldre byggnad, än att förena ny arkitektur med äldre karaktärsdrag. Det senare fordrar som regel en kvalificerad arkitektinsats.

I teckningen nedan har flera av riktlinjerna ovan illustrerats. På nästkommande sidor återfinns foton på nybyggda hus i den angränsande Storsjöbygden som stämmer relativt väl överens med riktlinjerna ovan.

1 1/2 våningshus med förhöjt väggband →

1 3/4 våningsshus

Sluttningshus med smal gavel och panel som följer marknivån

1 ¾ våningsshus med T-formad plan

Även modernare hus med anpassad grundform kan uppfylla utformningskraven

Flerfamiljshus i två våningar

Trafik och transporter

Småstadsmässig genomfart i Åsarna

Trafiken på E 45 passerar genom Åsarna i stort sett i den sträckning landsvägen från 1900 hade. Det finns ett stort behov av fartdämpande åtgärden för att få ner hastigheterna till tillåtna 50 km/tim.

Gång- och cykeltrafik

För att dämpa farten är det nödvändigt med åtgärder som gör att vägen smalnas av och förses med gångbanor på bägge sidor samt få ytterligare övergångsställen. I samband med denna förändring bör en upprustning av miljön i anslutning till vägen genomföras med trädplantering och ny belysning som till sin karaktär anknyter till det gamla stationssamhället.

Skotertrafik

Skoterleder finns idag i nord-sydlig riktning väster om Österåsen och Västeråsen, söder om Ljungan samt från öster via Hålen och Kvisseln. De sistnämnda har angoringspunkter med serviceområdet mellan väg E 45 och järnvägen. Två stråk ansluter den västra respektive östra leden genom passager strax norr om befintlig tätbebyggelse. Behovet av skoterleder bör även i framtiden kunna uppfyllas av befintligt ledssystem utan större förändringar.

Rastplats

Längs E 45 finns idag inga iordningställda rastplatser mellan Rätansbyn och Brunflo, men planer finns för en rastplats söder om Svenstavik. I Åsarna finns en praktisk avkörningsyta söder om järnvägsstationen som nyttjas av resande som rastplats. Här föreslås att en rastplats med service samt turistinformation och marknadsplats iordningställs. Frågan om rastplats i Åsarna kommer att vidare diskuteras i samband med den ÅVS som Trafikverket har föreslagit.

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR ÅSARNA

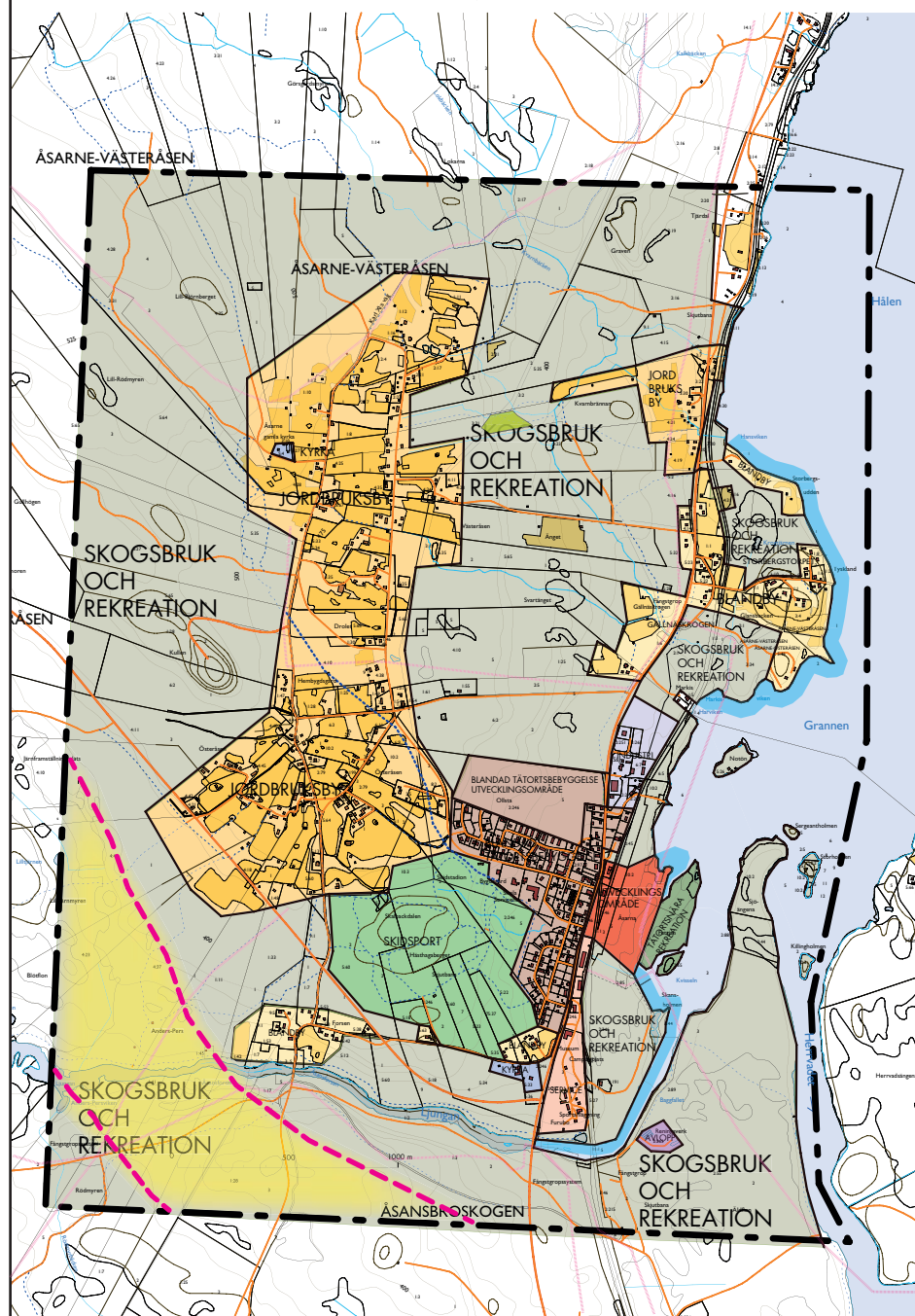
BERGS KOMMUN, JÄMTLANDS LÄN

UTSTÄLLNINGSHANDLING
2016-10-31

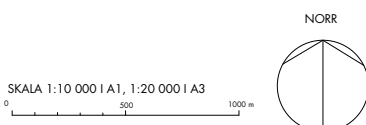
PLANKARTA

Markanvändning och
rekommendationer för
detalplanering och byggande. Se
även planbeskrivningen.

	Plangräns
	BLANDAD TÄTORIS-BEBYGGELSE Blandad tätare och glesare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder och service. Detaljplanekrav.
	SERVICE Bebyggelse i 1-2 våningar för service och handel. Detaljplanekrav.
	KYRKA Kyrka och begravningsplats
	UTV Utvecklingsområde för turistmarknadsupplevelseverksamheter. Detaljplanekrav.
	JORDBRUKSBY Jordbruksbebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detaljplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.
	BLANDBY Blandad bybebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detaljplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.
	INDUSTRI Industri- och hantverksbebyggelse, lager, fordon och utlag. Detaljplanekrav.
	AVLOPP Avloppsreningsverk
	SKIDSPORT Skidspontanläggning med tillhörande bebyggelse.
	TÄTORISNARA REKREATION Tätortsnära naturområde för rekreation.
	SKOGSBRUK OCH REKREATION Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Naturvårdsområden markerade med extra grön färg, se planbeskrivningen.
	LIS-OMRÅDE Område där strandskyddsdiskens kan ges för Landsbygdsutveckling
	NATURA 2000-OMR Område som har pekats ut som Natura 2000 område
	REN-SKOTSEL Område för renskötsel - flytted med svar passage

	Belägg väg/gata
	Gång- och cykelväg, vandringsled
	Skoterled

GILLARK
ARKITEKT SAR/MSA HANS GILLGREEN

Markanvändning och rekommendationer för detaljplanering och byggande

Bärande idé

Planens bärande idé är att vidareutveckla varje delområde i linje med dess karaktär för att stärka hela områdets kvalité som karaktärsstark boendemiljö och besöksmål. Möjligheter att förtäta bebyggelsen i jordbruksbyarna ska kunna utnyttjas med byggnader av rätt karaktär. Stations- och servicesamhället ska kunna förtätas och ges mer småstadskaraktär. I den bärande idén ligger också att värna natur- och kulturvärdena samt tillgängligheten till Hålen och Grannen.

Bebyggelseområden

Dessa rekommendationer gäller för respektive område på plankartan.

Blandad tätare och glesare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder och service. Detaljplanekrav.

Blandad tätortsbebyggelse

Blandad tätare och glesare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder. Förändringar av utemiljön och ny bebyggelse ska följa områdets bebyggelsekaraktär och föregås av detaljplan.

Bebyggelse i 1-2 våningar för service och handel. Detaljplanekrav

Service

Bebyggelse för huvudsakligen handel, kontor, bilservice, hotell m.m.

Kyrka och begravningsplats

Kyrka och begravningsplats

Mark för kyrka och begravningsplats

Utvecklingsområde för turismanknutna upplevelseverksamheter. Detaljplanekrav.

Utvecklingsområde för turismanknutna upplevelser

Innehållet kan vara rastplats med service, marknadsplats med bodbebyggelse samt boende. Bebyggelse och anläggningar ska föregås av detaljplan. Området är utsatt för översvämningrisk om Hålens/Grannens nivå höjs till följd av skyfall i Ljungans vatten-system. Lämpligt skydd mot dessa risker ska utredas i samband med detaljplaneringen.

Jordbruksbebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detaljplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.

Jordbruksby

Område med aktivt jordbruk och tillhörande bebyggelse. Kompletteringar av bebyggelsen ska kunna ske utan detaljplan under förutsättning att nya byggnader placeras och utformas i enlighet med jordbruksbyns karaktär. För bebyggelsens utformning ska de principer som redovisas på sid 48-53 i denna planbeskrivning gälla som rekommendation. För i anspråktagande av jordbruksmark, se sid.

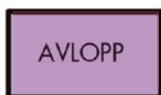
Blandad bybebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detaljplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.

Industri- och hantverksbebyggelse, lager, förråd och upplag. Detaljplanekrav.

Område där strandskyddsdispens kan ges för Landsbygdsutveckling

Avloppsreningsverk.

Grönområden

Skidsportanläggning med tillhörande bebyggelse.

Tätortsnära naturområde för rekreation.

Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Naturvårdsområden markerade med extra grön färg, se planbeskrivningen.

Natura 2000 område.

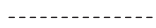

Område för renskötsel - flyttled med svår passage

Trafik

Befintlig väg/gata

Gång- och cykelväg, vandringsled

21. Blandby

Blandad bybebyggelse. Jordbruk med låg intensitet, betesmarker, marker i träda etc. Kompletteringar av bebyggelsen ska kunna ske utan detaljplan under förutsättning att nya byggnader placeras och utformas i enlighet med byns karaktär, se även sidan 21.

Industri

Industri- och hantverksbebyggelse, lager, förråd och upplag. Ny bebyggelse ska föregås av detaljplan.

LIS-områden

Vid campingen och Ljungans utlopp i Hålen/Grannen norra strandkant

Avlopp

Avloppsreningsverk. Skyddsområde för avloppsreningsverk. Bebyggelse kan störas av buller och lukt. Ny bebyggelse bör prövas särskilt med hänsyn till störningsriskerna.

Skidsport

Skidsportanläggning med tillhörande bebyggelse

Tätortsnära rekreation

Tätortsnära naturområde för rekreation. Skogsbruk ska ske med särskilt hänsynstagande till rekreationsintressena. Kalavverkning bör undvikas.

Skogsbruk och rekreation

Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Skogsbrukets intressen ska vara prioriterade.

Natura 2000

Område definierat som Natura 2000 objekt.

Renskötsel

Renflyttningsled med svår passage.

Befintlig väg/gata

Nuvarande väg-/gatusystem. Bred linje avser huvudvägar, tunnare avser mindre vägar/gator.

Gång- och cykelväg

Huvudnät för gång- och cykelvägar.

Strandskydd och Landsbygdsutveckling i strandnära områden (LIS)

Inom planområdet gäller strandskydd inom 100 meter från strandlinjen vid sjön Hålen/Grannen, och längs Ljungan och ett antal bäckar inom planområdet. Undantaget är mark inom detaljplanlagt område där strandskyddet upphävts. Enligt de nya strandskyddsregler som trätt i kraft 1 juli 2009 och i delar trädde i kraft 1 februari 2010, kan strandområden som är viktiga för landsbygdsutveckling, s.k. LIS-områden (Landsbygdsutveckling i strandnära områden) pekas ut i översiktsplanen. Det innebär att dispens från eller upphävande av strandskyddet möjliggörs där nyttan för landsbygdens utveckling överstiger det rörliga friluftslivets och växt- och djurlivets intresse att bevara stranden.

LIS-område Bodbyn

I denna fördjupade översiktsplan har tre nya LIS-områden pekats ut: Tysklandsudden, Bodbynområdet samt strandområdet vid campingen ut till Ljungans utlopp i Grannen och Hålen.

Tysklandsuddens strand har pekats ut som LIS-område. Området omfattar udden från Hansviken–Tyskland–Harviken. Området föreslås möjliggöra förtätning inom befintliga bebyggelseområden och skogsområdet kan tillgängliggöras för det rörliga friluftslivet och rekreation. Växt- och djurlivet i strandzonen bedöms inte påverkas negativt. Den föreslagna markanvändningen i området berörs i begränsad grad av en eventuell översvämning.

Bodbynområdet föreslås bli ett område för boende- och friluftaktiviteter med mycket begränsad bebyggelse och då främst i den västligaste delen. Området görs därigenom mer tillgängligt för det rörliga friluftslivet än i dagsläget och växt- och djurliv i strandzonen bedöms inte påverkas negativt. De byggnader som föreslås ligger i de högsta partierna av Hålens och Grannens västra strand. Strandområdet är låglänt och slybevuxet och ligger vid sjön Hålens och Grannen inom riskområdet för översvämningar vid höga vattennivåer i Ljungans vattensystem. Det är anledningen till att planen endast föreslår enklare byggnader för friluftssändamål eller motsvarande.

Strandområdet vid campingen och norra strandkanten vid Ljungans utlopp föreslås möjliggöra utbyggnad och förtätning av serviceanläggningen samt göras tillgängligt för det rörliga friluftslivet och rekreation. Området ligger i huvudsak utanför riskzonen för översvämningar.

Inventering av växt- och djurlivet i strandzonerna kommer att genomföras i samband med planläggningen och/eller bygglovprövning inom områdena. Sett i ett större perspektiv är strandområdena längs Hålen och Grannen dels låglänta och skogbevuxna, i huvudsak obebyggda och utan hinder för såväl rörligt friluftsliv som växt- och djurliv. Stränderna utnyttjas dock idag inte för friluftsliv och behöver tillgängliggöras för friluftsliv och rekreation. Den flacka slybevuxna strand som områdena har finns rikligt representerad längs Hålens och Grannens västra strand.

Översiktsplanens konsekvenser

Den kommunala översiktsplaneringen är ett viktigt redskap i arbetet med att tillskapa en långsiktig utveckling. För att avgöra om den översiktliga planeringen medverkar till att detta uppnås ska enligt miljöbalken en miljöbedömning alltid göras. Inom ramen för miljöbedömningar som rör översiktsplaner ska kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) där den betydande miljöpåverkan som planen kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanens konsekvenser när det gäller inverkan på miljön, betydelsen för hälsa och säkerhet, hushållning med naturresurser samt sociala- och samhällsekonomiska aspekter tydligt framgå. Konsekvenser som inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken beskrivs under övriga konsekvenser.

Miljökonsekvenser

Förenlighet med kap 3, 4 och 5 miljöbalken.

Riksintressen

Planen berör riksintresset kommunikationer vad gäller E 45, ett natura 2000 område samt riksintresse rennärningen i form av en svår passage i den sydvästra delen.

Sammanfattningsvis inga skador på riksintressena

Den föreslagna markanvändningen bedöms sammantaget inte skada några riksintressen. Riksintressena anses därför tillgodosedda.

Miljöbedömning

I förordningen för miljökonsekvensbeskrivningar, som gäller från 1 juli 2005, anges att en miljöbedömning ska göras om planen anger förutsättningar för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i bilaga 1 eller 3 till förordningen och är en översiktsplan. Detta innebär att alla översiktsplaner antas medföra betydande miljöpåverkan och att planerna därför ska miljöbedömas. Begreppet miljöbedömning är processen och miljökonsekvensbeskrivningen är dokumentet som ingår i miljöbedömningen.

Allmänt

Den Fördjupade Översiktsplanen för Åsarna innebär inga nyetableringar av större bostads- eller industriområden eller andra verksamheter som kan anses innebära betydande miljöpåverkan. Planen visar möjligheter till centrumupprustning med förtätning av bostäder inom etablerade bebyggelseområden samt utbyggnader av attraktioner för besöksnäringen. Inga av dessa åtgärder i planen kan anses innebära betydande miljöpåverkan.

Någon mer detaljerad konsekvensbeskrivning för varje intresse med analys av olika alternativ inkl nollalternativ, har därför ej bedömts nödvändig.

Behov av miljökonsekvensbeskrivning för detaljplaner

Planens innehåll innebär att smärre detaljplaneändringar kan behöva genomföras, i huvudsak inom tidigare planlagda områden.

Beaktande av miljö kvalitetsmål

Av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen berörs planen av i första hand 8 av dessa mål:

Begränsande klimatpåverkan

Planen innebär ingen sådan förändring av markanvändningen som bidrar till utsläppen av koldioxid.

Frisk luft, bara naturlig förurning

Ett genomförande av den fördjupade översiktsplanen i Åsarna medför att antalet människor och fordon som stannar ökar i samhället. Ökningen bedöms dock i ett större perspektiv som mycket liten. Halterna av kvävedioxid, bly, kolmonoxid och partiklar härrör huvudsakligen från biltrafiken.

Eftersom planförslaget inte medför någon markant ökning av biltrafiken, bedöms ökningen av utsläppshalter härrörande från trafiken ej medföra att normerna överskrids.

Levande sjöar och vattendrag

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheten att uppnå detta mål.

Myllrande våtmarker

De våtmarker som finns inom planområdet påverkas ej av den föreslagna markanvändningen.

Grundvatten av god kvalitet

Befintliga vattentäkter inom området är skyddade. Den föreslagna markanvändningen bedöms inte ge upphov till förändringar av grundvattennivåer som påverkar framtida vattenförsörjningar, markstabilitet eller växt- och djurliv.

Levande skogar

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheten att uppnå detta mål.

God bebyggd miljö

Planen syftar till en förbättrad centrummiljö och ökad attraktivitet för boende och besökare och bidrar därmed till detta miljö kvalitetsmål. Hänsyn ska tas till kulturmiljöerna genom anpassning, placering och utformning av bebyggelse.

Ett rikt växt- och djurliv

Sammansättningen av växt- och djurlivet är inte närmare känt inom planområdet förutom det som redovisats i genomförda inventeringar rörande riksintressen, våtmarker och nyckelbiotopsinventeringar i "Skogens Pärlor". Planens föreslagna markanvändning bedöms inte motverka målet ett rikt växt- och djurliv eller Natura 2000 området.

Övriga konsekvenser

Enligt plan- och bygglagen ska även planförslagets konsekvenser av sociala- och samhällsekonomisk karaktär redovisas.

Sociala aspekter

Förbättras/försämrar de sociala kvalitéerna för boende i området? Påverkas folkhälsan och barns situation?

Planförslaget: En förbättring av Åsarnas attraktivitet som bostadsort och besöksmål skapar utökad sysselsättning som innebär fler permanentboende i området, vilket förbättrar underlaget för barnomsorg och skola, handel och service.

Sett i ett barnperspektiv medför planförslaget sannolikt förutsättningar för en bibehållen eller bättre kvalitet på barnomsorg och skola. En utökad trafik genom en utbyggd besöksnäring medför större risk för olyckor, vilket ökar kravet på förbättrad trafikmiljö längs genomfarten i Åsarna, vilket också ingår i planen.

Bedömning: Viss positiv påverkan vad gäller sociala aspekter.

Nollalternativ: Skapar inte förutsättningar för några förändringar beträffande sociala värden. Kan i stället innebära allmän stagnation som negativ påverkar livskvaliteten för fastboende.

Bedömning: Viss negativ påverkan vad gäller sociala aspekter.

Samhällsekonomiska aspekter

Förbättrade/försämrade förutsättningar för företagarna och ekonomisk utveckling i området?

Förbättrade/försämrade förutsättningar för sysselsättningen?

Planförslaget: Planförslaget lägger grunden för en utveckling av besöksnäringen och syftar till att höja attraktiviteten som bostadsort. Detta skapar förutsättningar för förbättrat underlag för befintliga företag, uppstart av nya företag samt är positivt för entreprenörskap och företagande. En förstärkning av Åsarnas attraktivitet förväntas också ge positiva effekter för kringliggande bygder.

Bedömning: Positiv påverkan på samhällsekonomin.

Nollalternativ: Inga förändringar i Åsarna innebär sämre förutsättningar för utökad företagssamhet samt en successiv stagnation i området, vilket på sikt försämrar områdets attraktivitet.

Bedömning: Negativ påverkan på samhällsekonomin.

Jämställdhet

Översiktsplanen är ett bra instrument för att bidra till att de jämställdhetspolitiska målen tillgodoses i den fysiska planeringen. Eftersom den översiktliga planeringen ska ligga till grund för detaljplaneringen är det viktigt att redan i översiktsplaneringen få in vardagslivsperspektivet och frågor som har med lokala erfarenheter att göra.

Ställningstaganden i översiktsplanen kan exempelvis avse hur bebyggelsestrukturen behöver utvecklas för att motverka miljöer som upplevs som otrygga. Vidare kan översiktsplanen anvisa lokaliseringar av bostäder, arbetsplatser, service och transportinfrastruktur m.m. som anpassas efter olika människors livssituation.

Miljökvalitetsnorm buller

Översiktsplanen bedöms inte att medföra någon risk att bullerförhållandena förämrats i förhållande till dagens situation och miljökvalitetsnormen för buller i orter med färre än 100 000 invånare.

Miljökvalitetsnorm utomhusluft

Översiktsplanen kommer inte att medföra sådan ökad trafik eller andra utsläpp i Åsarna, så att miljökvalitetsnormen för utomhusluft enligt kap 5 MB kommer att överstigas. Därmed medför planen inga konsekvenser vad gäller transporter.

Miljökvalitetsnorm vatten

Planen berör sjön Hålen med Grannen, vattendraget Ljungan samt grundvatten (SE695664-142797). Den fördjupade översiktsplanen bedöms inte påverka miljökvalitetsnormen för vatten och riskbedömningen att ekologisk och kemisk status inte uppnås. Planen bedöms ej påverka grundvattnets status.

Konsekvenser för naturvärden

Sammanvägt bedöms planförslaget innebära mycket små förändringar av mark- och vattenanvändningen och i huvudsak beröra redan bebyggda områden. Konsekvenserna för naturvärden blir därmed obetydliga. Planen skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i området utan någon betydande miljöpåverkan.

Fortsatt planering

Fördjupade Översiktsplanen

Förslaget till Fördjupad Översiktsplan för Åsarna har varit föremål för samråd med myndigheter, organisationer och boende under våren 2016. Efter samrådet har inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse. Ett bearbetat planförslag har sedan ställts ut för granskning, vilket under hösten 2016. Efter utställningen ska inkomna synpunkter sammanställas sammanställts i ett utlåtande och smärre bearbetningar har gjorts. Översiktsplanen ska antas av kommunfullmäktige i juni 2017.

Den Fördjupade översiktsplanen ska därefter fungera som vägledning och program för de detaljplaner som ska upprättas för de olika delarna av området.

Detaljplaner

Efter översiktsplanens antagande kan detaljplaner behöva göras för de olika förändringsförslagens genomförande

Mellankommunal samordning

Denna översiktsplan fordrar ingen samordning med andra kommuner.

Samrådsredogörelse

2016-08-04

Fördjupad översiktsplan för Åsarna Bergs kommun, Jämtlands län

Genomfört samråd

Planförslaget upprättat 2016-03-31 har varit utsänt på samråd under tiden 10 maj till 30 juni 2016 till berörda sakägare enligt fastighetsförteckning samt till länsstyrelsen, övriga berörda statliga myndigheter, kommunala nämnder och styrelser samt till övriga berörda.

Förteckning över inkomna skrivelser

Yttranden har inkommit från;

Myndigheter m.fl.	1. Länsstyrelsen
	2. Trafikverket
	3. Räddningstjänsten
	4. Försvarsmakten
	5. Sametinget
	6. Skanova
	7. MSB
	8. SIG
	9. Svenska kraftnät
	10. PTS

Bemötande av inkomna skrivelser

De inkomna skrivelserna och synpunkterna sammanfattas i normal stil och kommenteras därefter i kursiv stil nedan.

1. Länsstyrelsen (sent inkommit yttrande 2016-08-03)

Sammanfattning

Den fördjupade översiktsplanen för Åsarna beskriver på ett bra sätt hur kommunens syn angående markanvändningen inom området med syftet att öka Åsarnas attraktionskraft. Planeringsprinciperna är tydliga, orienterade mot en hållbar samhällsutveckling och har som utgångspunkt Åsarnas egna karakteristiska drag och kvalitéer, vilket är positivt.

Vissa delar av planförslaget är dock i behov av förtydligande eller bör kompletteras. Det gäller till exempel en tydligare redovisning av utpekade områden för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Kommentar;

Planen kompletteras med tydlig redovisning av LIS-områden.

Natura 2000

Natura 2000-området Västeråsen-Åsarna redovisas på karta och kommenteras i planen under rubriken Övriga natur- och kulturmiljöer. Länsstyrelsen anser att området ska lyftas under Riksintressen enligt kap 3 och 4 miljöbalken, då Natura-2000 området, som beslutades enligt habitatdirektivet, har status av riksintresse. Länsstyrelsen bedömer att planens redovisade markanvändning inte kommer att påverka området negativt men detta bör framgå tydligt även i planens miljökonsekvensbeskrivning (se länsstyrelsens synpunkter under Miljökonsekvens-

beskrivning). Vidare vill länsstyrelsen uppmärksamma att på plankartan på s.53 saknas en särskild markering av området.

Kommentar;

Natura2000-området lyfts in under Riksintressen enligt kap 3 och 4 miljöbalken samt plankartan kompletteras med markering av området.

Miljökvalitetsnormer

I planens miljökonsekvensbeskrivning kommenteras endast eventuell påverkan på miljökvalitetsnormer för utomhusluft (s. 59) men inte för vattnet. Planförslaget bör utvecklas och beskriva hur miljökvalitetsnormer eventuellt kan påverkas av planen och hur miljökvalitetsnormer tillgodoses av planens genomförande.

Kommentar;

Planen kompletteras med miljökvalitetsnorm för vatten och eventuell påverkan av planen hur normerna tillgodoses vid planens genomförande.

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Strandskyddet och de utpekade områdena där LIS kan tillämpas nämns på sidan 57. Där finns det en närmare beskrivning av LIS området Bodbyn, vilket är positivt. Länsstyrelsen tolkar, utifrån beskrivningen, att området gäller strandskyddsområdet som ingår i s.k. Utvecklingsområde för turismanknutna upplevelser som är rödmarkerat på plankartan.

På plankartan finns det dock ytterligare områden som är utpekade som LIS-områden, vid campingen och Ljungans utlopp i Hålen/Grannen norra strandkant och som markeras med breda linjer i ljusblå färg.

Länsstyrelsen anser att plankartan behöver förtydligas och redovisa alla utpekade LIS- områden. Vidare saknar länsstyrelsen en kvalitativ beskrivning av de andra två utpekade områdena, utöver Bodbyn. Exempelvis vad de har för biologisk mångfald och upplevelsevärden, hur tillgängliga stränderna faktiskt är samt varför kommunen anser att de är lämpliga som LIS-områden.

Kommentar;

Planen kompletteras med förtydligande och redovisning av alla utpekade LIS-områden samt biologisk mångfald, upplevelsevärden, tillgänglighet och lämplighet som LIS-områden.

Förorenade områden

I texten på sidan 29 står bland annat: ”I planområdet i Åsarna finns det ett antal identifierade objekt varav det största var tjärfabriken i Tyskland. Det har sanerats under 2007 men kommer att uppföljas med provtagningar. Tre gamla bensinstationer har sanerats i SPIMFAB:s genomgång och Åsarna bildemontering i samband med konkursen.” Texten är i viss mån felaktig. När det gäller tjärfabriken i Tyskland har endast ett delområde åtgärdats. När det gäller Åsarna bildemontering har endast en viss markprovtagning utförts i samband med konkursen. Inga saneringsåtgärder har genomförts vid Åsarna bildemontering.

Kommentar;

Texten korrigeras enligt Länsstyrelsens yttrande.

Risken för översvämning, ras- och skred samt erosion

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) lyfter osäkerheten i kommunens

användning av översvämningskartering för 100 års-flöde i sitt yttrande (se bilaga).

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att det finns en nyare och bättre kartering av översvämningsrisker i underlaget för beredskapsplanering. Denna kartering är kopplad till risken för dammbrott, men även vattenutbredning vid 100-årsflöde har beräknats. Karteringen har skickats ut till Bergs kommun men kan hittas även på Västernorrlands länsstyrelses webbGIS.

Kommunen skriver i planförslaget att karteringen sträcker sig i Ljungans dalgång upp till Rätanssjön och man gör en beräkning på översvämningsrisken med samma förutsättningar för Åsarna. Länsstyrelsen uppmanar kommunen att använda det ovannämnda underlaget för beredskapsplanering för dammbrott istället, där 100-års nivå faktiskt är lägre än er beräkning. Utifrån det nyare underlaget bör kommunen beskriva hur översvämningsrisker kan minimeras utifrån planens angivna markanvändning.

Kommentar;

Planen kompletteras med nyare och bättre kartering.

Klimatförändringar

Planförslaget saknar en beskrivning av hur Åsarna påverkas av det framtida klimatet och vilka eventuella anpassningsåtgärder man planerar. Det kan handla till exempel om översvämningsrisker och hantering av dagvatten utifrån ett förändrat klimat med ökad nederbörd och skyfall.

Kommentar;

Planen kompletteras med beskrivning av hur Åsarna påverkas av det framtida klimatet.

Jordbruksmark

Länsstyrelsen saknar dock ett resonemang omkring balansen mellan miljöbalkens restriktiva krav angående ny bebyggelse på jordbruksmark och planens möjlighet att bygga inom ovannämnda områden. Vad skiljer områdena som kallas Jordbruksby med de som markeras som Blandby, där även jordbruksmark finns?

Kommentar;

Planen kompletteras med ett resonemang angående miljöbalkens restriktiva krav på ny bebyggelse på jordbruksmark samt skillnaderna mellan Jordbruksby och Blandby.

Kulturmiljö och fornlämningar

På sid 58 bör avsnittet om God bebyggd miljö kompletteras med en mening om hänsyn till kulturmiljöerna, något FÖP:en visar.

Kommentar;

Planen kompletteras med en mening om hänsyn till kulturmiljöerna.

Rennäring

I Sametingets yttrande (se bilaga) står det att mellan Österåsen och Åsarna har Tåssåsen sameby en svår passage. Länsstyrelsen ser det som viktigt att samråda med berörd sameby i ett tidigt skede under planläggning eller lovprövning.

Kommentar;

Se kommentar under Sametinget

Jämställdhet

I planbeskrivningen finns det en paragraf om Planering med barn- och jämställdhetsperspektiv

framför allt med fokus på kollektivtrafik samt utformning av trygga utemiljöer, vilket är positivt. På sidan 59 under sociala aspekter skriver dock kommunen att Kommunen konstaterar samtidigt att det är svårt att på översiktsplanenivå konkretisera jämställdhetsaspekterna, vilket är inkonsekvent i förhållande till planens innehåll. Många frågor som hanteras på översiktsplanenivå påverkar hur levnadsvillkoren ser ut för olika grupper i samhälle, till exempel boendeförhållanden, tillgängliga omsorgsformer för barn och äldre, tillgången till annan service, liksom vilka kommunikationsalternativ som finns att tillgå och så vidare.

Kommentar;

Planen revideras och förtydligas vad gäller barn- och jämställdhetsperspektivet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Vidare skriver kommunen dock att åtgärderna i planen inte antas innebära betydande miljöpåverkan och därför är inte nödvändigt att konsekvensbeskriva olika frågor, vilket är motsägelsefullt. Länsstyrelsen anser att planens miljökonsekvensbeskrivning bör kompletteras och utvecklas med en beskrivning av konsekvenserna utifrån planförslaget samt nollalternativ. Detta gäller till exempel påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten, naturvärden, transporter, strandskydd, jordbruksmark m.m.

Vidare vill länsstyrelsen betona att det inte är möjligt att på förhand i översiktsplanen göra en miljöbedömning och ta ställning att kommande detaljplaner inte innebär betydande miljöpåverkan. Det finns till exempel inga tydliga uppgifter om vilka verksamheter som kan etableras på det utvidgade industriområdet.

Kommentar;

Miljökonsekvensbeskrivning kompletteras och utvecklas med en beskrivning av konsekvenserna utifrån planförslaget samt nollalternativ särskilt vad gäller påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten, naturvärden, transporter, strandskydd, jordbruksmark m.m.

Kartmaterial

Plankartans läsbarhet bör förbättras genom att till exempel inte använda färger som är ganska lika varandra för olika markanvändningar. Vidare hittar länsstyrelsen inte Skoterled samt Ny väg/gata på kartan (båda finns i teckenförklaringen).

Kommentar;

Plankartan förbättras vad gäller tydligare färgsättning och legend.

Redaktionella synpunkter

På flera platser i planbeskrivningen finns fortfarande kommentarer som sannolikt tillhör ett tidigare utkast av dokumentet. Se till exempel s. 51 under rubrik Skotertrafik.

Kommentar;

Planen kompletteras med texter.

2. Trafikverket

Trafikverket anser att kommunen ska samråda med Trafikverket vid planläggning och lovprövning vid väg och järnväg. Trafikverket anser även att det är viktigt att riskhanteringsprocessen beaktas vid framtagandet av detaljplaner inom 150 meters avstånd från en utpekad transportled för farligt gods.

I fördjupade översiktsplanen där områden för olika typer av markanvändningen anges är svår att tyda då flera områden har liknande färger och sedan är inte teckenförklaringen

helt överensstämmande med följande förklarande text som till exempelvis LIS-områden och Ny väg/gata. Trafikverket undrar över ny väg/gata då vi inte kan se den i kartan över markanvändningen, var är det aktuellt?

Kommentar;

Bergs kommun har för avsikt att samråda med Trafikverket vid planläggning och lovprövning vid väg och järnväg samt att beakta riskhanteringsprocessen vid framtagandet av detaljplaner inom 150 meters avstånd från transportleder för farligt gods. Planhandlingarna ändras i övrigt enligt Trafikverkets synpunkter.

3. Räddningstjänsten

Räddningstjänsten har inget att erinra mot föreslagen fördjupad översiktsplan för Åsarna.

Kommentar;

Föranleder ingen åtgärd.

4. Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.

Kommentar;

Föranleder ingen åtgärd.

5. Sametinget

Planområdet ligger inom Tåssåsen samebys betesmarker och angränsar till en flyttled av riksintresse för rennäringen. Flyttleden går söder om Ljungan och är föreslagit att nyttjas för skogsbruk och rekreation. Till områden av riksintressen för rennäringen måste buffertzoner och funktionella samband finnas för att renar ska kunna ha åtkomst till naturresurserna. De funktionella sambandens betydelse och bevarande är i sig ett riksintresse såsom sammanhängande områden så att den fria strövningen inte hindras. Riksintresseområden för rennäringen ska se till att det finns grundförutsättningar för renskötsel i varje sameby och kan inte utesluta resterande delar av den samiska kulturen då den är en del av det samiska kulturarvet. Mellan Österåsen och Åsarna har Tåssåsen sameby en svår passage. Det är viktigt att föra dialog med samebyn så att inte nyttjandet av passagen eller flyttleden försvåras.

Ur ett samiskt perspektiv är alla frågor miljöfrågor och natur går inte att skilja från kultur. Grön infrastruktur är en väg till hållbar utveckling som ger positiva effekter ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Sammanhållen grön infrastruktur är förutsättningen för att renskötsel, natur och samisk kultur ska tillåtas fortleva. Grön infrastruktur har i alla år bundit samman människans och djurens färdvägar och är nödvändiga för en fungerande renskötsel. De samiska traditionella kunskaperna árbediehtu och det samiska landskapsperspektivet berikar samhällsdebatten för både oss samer och samhället i stort i många frågor, till exempelvis långsiktigt ekologisk hållbarhet och biologisk mångfald.

Kommentar;

Planområdet ligger inom Tåssåsens samebys betesmarker och berör en flyttled (svår passage) av riksintresse. Planen kompletteras med Tåssåsens samebys markanvändning och riksintressen i text och på plankartan. Kommunen samråder med berörda samebyar i tidiga

skeden under planläggning och vid lovprövning.

6. Skanova

TeliaSonera Skanova Access AB har inget att erinra i detta skede av planarbetet.

Kommentar;

Föranleder ingen åtgärd.

7. MSB

MSB anser att kommunen har använt karteringen på ett felaktigt sätt.

Kommentar;

Se under punkt 1. Länsstyrelsen synpunkter Kommentar angående Risken för översvämning, ras- och skred samt erosion.

8. SGI

SGI anser att den fördjupade översiktsplanen bör uppdateras med avseende på ovan angivet material och nya slutsatser bör dras gällande skred och ras. Följande förutsättningar bör redovisas i översiktsplanen:

- Den översiktliga beskrivningen av risker avseende skred bör kompletteras med ras (i jord och berg), erosion och slamströmmar.
- En sammanställning bör göras av områden där risk för skred, ras, erosion och slamströmmar kan förekomma.
- En strategi bör tas fram för fortsatt arbete i planeringsprocessen avseende skred, ras, erosion och slamströmmar.

Strategin bör innehålla följande punkter:

- Identifiera områden med osäkra förhållanden eller förutsättningar för försämrad säkerhet med hänsyn till skred och ras i jord och berg, blocknedfall, erosion, översvämning, områden med begränsad byggbarhet till följd av komplicerade geotekniska förhållanden.
- Identifiering av områden där det krävs detaljerade geotekniska utredningar inför detaljplanearbetet.
- Riktlinjer för eventuella restriktioner med hänsyn till geotekniska förhållanden.
- Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska riskerna.

Avsikten med en strategi är att ange vad som ska utredas för att ha en beredskap för detta i samband med detaljplanläggning och bygglovgivning. Det kan t.ex. påverka i vilken ordning man planlägger områden eller att man samordnar utredning för flera områden. Strategin innebär också att de geotekniska säkerhetsfrågorna kommer med tidigt i planläggningen och bygglovgivningen vilket är ett stöd för att styra markanvändningen mot ökad säkerhet och minskade kostnader.

Kommentar;

Planen kompletteras med en översiktlig beskrivning och sammanställning av risker samt en

strategi avseende skred, ras, erosion och slamströmmar.

9. Svenska kraftnät

Har inga synpunkter förutsatt att planområdet inte förändras.

Kommentar;

Föranleder ingen åtgärd.

10. PTS

En väl fungerande och utbyggd IT-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av den anledningen anser PTS att även IT-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner.

PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anses som riksintresseanspråk i enlighet med 3 kap 8 § miljöbalken 2 § p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vatten m.m.

Kommentar;

Planen kompletteras med skrivning angående riksintresseanspråk enligt 3 kap 8 § MB

Britt-Mari Nordstrand

Planchef

Granskningsyttrande över fördjupad översiktsplan för Åsarna, Bergs kommun

Bakgrund

Bergs kommun har upprättat ett förslag till fördjupad översiktsplan. Översiktsplanen har varit utställd för granskning enligt 3 kap 12 § plan- och bygglagen (2010:900). Länsstyrelsen yttrade sig 2016-08-03 över samrådsversionen av planförslaget.

Enligt 3 kap 16 § plan- och bygglagen ska länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över översiktsplaneförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget och ska redovisas tillsammans med den antagna översiktsplanen.

Av granskningsyttrandet ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och

5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Efter utställningstiden ska kommunen i ett särskilt utlåtande sammanställa de synpunkter som kommit fram och redovisa de förslag som synpunkterna gett anledning till. Om planförslaget ändras väsentligt efter utställningen ska kommunen ställa ut förslaget på nytt. Kommunen ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande enligt 16 § tillsammans med översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del ska det anmärkas i planen.

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen ser kommunens förslag till fördjupad översiktsplan som ett dokument som ger god vägledning för framtida mark- och vattenanvändning och som tydligt visar kommunens viljeinriktning och ställningstaganden. Planen har tydlig utgångspunkt i Åsarnas befintliga karaktär och kvalitéer vilket är positivt. Planförslaget är balanserat med realistiska och angelägna förslag tillsammans med mer visionära inslag. Den fördjupade översiktsplanen bör kunna fungera som ett bra beslutsunderlag för såväl kommunen själv som för andra beslutsfattare, till exempel länsstyrelsen och andra myndigheter. Vissa frågor som rör länsstyrelsens särskilda bevakningsområden risker för hälsa och säkerhet (översvämning, erosion, ras och skred) samt områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, är inte utredda på ett tillfredsställande sätt i den fördjupade översiktsplanen. Det underminerar planens vägledande roll i de frågorna.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Kapitlet "Översiktsplanens konsekvenser" utgör miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap 11 § miljöbalken. Länsstyrelsen hade i samrådsskedet ett antal önskemål om förtydliganden och kompletteringar av konsekvensbeskrivningen. De ändringar som därefter har gjorts uppfyller önskemålen till viss del. Naturvärden och transporter har inte konsekvensbedömts enligt länsstyrelsens synpunkter.

Kommentar: Kommunen har bedömt att planen inte har några betydande konsekvenser för naturvärden. Planen har i sitt slutskede koordinerats med Trafikverkets åtgärdsvalsstudie för Åsarna och sammantaget bedöms konsekvenserna bli ökad trafiksäkerhet, tryggare trafikmiljö för oskyddade trafikanter samt ingen ökad miljöbelastning av luftföroreningar eller buller. Planhandlingarna har kompletterats.

Det kvarstår även motsägelsefulla uppgifter om att åtgärderna i planen inte antas medföra betydande miljöpåverkan, samtidigt som kommunen inledningsvis skriver att alla översiktsplaner ska antas medföra betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsens ståndpunkt att det inte är möjligt att på förhand i den fördjupade översiktsplanen behovsbedöma kommande detaljplaner och ta ställning till att de inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan kvarstår också.

MKB bör kompletteras och utvecklas enligt länsstyrelsens synpunkter i samrådet och i detta yttrande.

Kommentar: Planförslaget har tagits fram under en relativt lång tidsperiod. Under arbetets inledningsskede var det rimligt att som en arbetshypotes anta att planen kan, förutsatt att vissa omständigheter framträder under arbetets gång, medföra betydande miljöpåverkan. Bedömningen vid slutförandet av planen har dock visat sig vara att så inte är fallet. Planhandlingarna har kompletterats.

Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

Länsstyrelsen bedömer att kommunens beskrivning av riksintressen och miljökvalitetsnormer är tillräckliga för att ge en god vägledning i kommande prövningar. Inga frågor som kräver särskild mellankommunal samordning har identifierats av kommunen eller länsstyrelsen under samrådsskedet.

När det gäller risk för översvämning, erosion, ras och skred finns kvarstående synpunkter från länsstyrelsen och ansvariga myndigheter Statens geotekniska institut (SGI) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), se vidare under rubriken Risker för hälsa och säkerhet nedan.

Kommentar: I själva verket, precis som i samrådsskedet, har dessa risker beaktats. Sedan samrådsskedet har dessutom ytterligare fakta tagits in, bl.a. från SGI och från det material som publicerats av Länsstyrelsen. Det har dock inte medfört någon anledning att ändra kommunens bedömning av riskerna för erosion, ras, skred och andra rörelser i de lösa avlagringarna inom området.

Redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen har uppdaterats efter samrådet, men frågetecken kring underlaget för bedömning av översvämningsriskerna inom dessa områden har aktualiserats i och med att synpunkter när det gäller översvämningskarteringen inte tillgodosetts, se nedan under rubriken Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS.

Kommentar: Kartan med utbredning av riskområde för översvämning har i självverket kompletterats sedan samrådsskedet utifrån det uppdaterade underlag som publicerats. Förändringarna är dock i praktiken små och kan vara svåra att upptäcka vid en översiktlig genomläsning.

Riksintressen

Efter samrådsskedet har översiktsplanen i stort kompletterats enligt länsstyrelsens synpunkter när det gäller riksintressen. Länsstyrelsen anser att den fördjupade översiktsplanen innehåller bra beskrivningar av riksintressenas värden och tydliga ställningstaganden.

Natura 2000, riksintressen 4 kap 1 och 8 §§

Natura 2000-området Västeråsen har inte kommenterats bland övriga riksintressen i miljökonsekvensbeskrivningen på sidan 58. Texten om området bör lyftas in under rubriken Natura 2000-områden istället för att beskrivas under Naturvårdsintressen på sidan 18.

Kommentar: Planförslaget har justerats enligt Länsstyrelsens önskemål.

Rennäring (3 kap 5 § miljöbalken)

Riksintresset tillgodoses genom samråd med berörd sameby vid kommande åtgärder inom riksintresseområdet. Området bör finnas med på Nulägeskarta (sid. 22) med riksintressen och skyddsintressen.

Kommentar: Nulägeskartan har kompletterats enligt Länsstyrelsens önskemål.

Kommunikationer (3 kap 8 § miljöbalken)

Länsstyrelsen ser positivt på den fördjupade översiktsplanens förslag för riksintresset Europaväg 45.

Länsstyrelsen noterar att kommunen anser att Inlandsbanan ska utgöra riksintresse för kommunikationer. Det saknas dock ett fördjupat resonemang och motiv för utpekande. Trafikverket har inte yttrat sig i frågan i samråd över den aktuella fördjupade översiktsplanen. Länsstyrelsen kan därför inte kommentera kommunens ställningstagande kring Inlandsbanan i detta skede.

Kommentar: Arbetet med förslagen kring E 45 har under planarbetets slutskede fördjupat kommunens kunskap och syn på denna sträckning. Kommunen ser positivt på Trafikverkets ansträngning att skapa en trafiksäker men samtidigt rimligt framkomlig genomfart. I de inledande diskussionerna kring en ny nationell plan för transportinfrastruktur har Inlandsbanan uppmärksammats i egenskap av en viktig transportled genom Norrlands inland, där bl.a. betydande delar av landets tillgångar av timmer, stenmaterial, malmmineral och andra oftast skrymmande och tunga råvaror finns.

Miljökvalitetsnormer

Planförslaget har kompletterats med en kort beskrivning av hur miljökvalitetsnormer för vatten, buller och utomhusluft tillgodoses av planens genomförande.

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS

När kommunen pekar ut lämpliga LIS-områden i översiktsplanen ska den också beakta behovet av skydd mot olyckor, översvämning och erosion (2 kap 5 PBL). Det är kommunens ansvar att se till att det finns ett tillräckligt underlag för att bedöma risken för översvämning med mera (Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, Handbok 2009:4).

Befintligt LIS-område Tysklandsviken bedöms beröras i begränsad grad av eventuell översvämning. Det i den fördjupade översiktsplanen utpekade LIS-området Bodbyn ligger inom riskområdet för översvämningar. För LIS-området vid campingen och norra stranden av Ljungans utlopp anges inget om översvämningsriskerna.

Kommentar: Nivån på området kring LIS-området vid campingen och norra stranden av Ljungans utlopp ligger utanför det område som drabbas vid översvämningsrisk enligt den reviderade uppgiften om Hådens nivå vid en sådan händelse.

I och med osäkerheter kring kvalitet på och hur översvämningskarteringen använts blir det otydligt hur de verkliga översvämningsriskerna ser ut för dessa LIS-områden. LIS -områdena är enligt länsstyrelsens erfarenhet de områden där det med dagens förhållanden omedelbart kan komma initieras byggprojekt. Den fördjupade översiktsplanens vägledande roll inför dispensgivning inom områdena blir svag med anledning av osäkerheten kring översvämningsriskerna. Länsstyrelsen anser att LIS som särskilt skäl kan användas i de utpekade områdena i kommande detaljplaner eller dispensprövningar, endast om kommunen visar att lokaliseringen är godtagbar utifrån översvämningsriskerna.

Se även avsnittet Översvämningar nedan.

Risker för hälsa och säkerhet

Översvämningar

Kommunen anger i samrådsredogörelsen att den fördjupade översiktsplanen ska kompletteras utifrån synpunkter lämnade av länsstyrelsen och MSB när det gäller kvaliteten på översvämningskarteringen och hur den använts i planarbetet. Så har inte skett varför synpunkterna kvarstår och länsstyrelsen bedömer att frågan inte är tillräckligt utredd i översiktsplanen. I kommande detaljplaner och andra prövningar måste översvämningsriskerna beaktas från ett aktuellt och lämpligt underlag.

En del av planförslaget, Bodbyn, är bostäder tänkta att möjliggöras vid en utgrävd kanal och lagun och liknar sjöbodar. Ett resonemang om hur dessa bostäder ska stå emot eventuella höga vattenstånd behövs, samt ett så korrekt underlag som möjligt för bedömning av översvämningsrisken.

Kommentar: Planförslaget har efter samrådsskedet i själva verket förändrats i enlighet med de senare publicerade uppgifterna från Länsstyrelsen. Kartbilden är dock relativt oförändrad vilket i praktiken medför att ingen samlad annan bedömning görs än den som ursprungligen gjordes. Bodbyns föreslagna bebyggelse är av sådan art att viss påverkan av översvämningar bedöms kunna accepteras med den tänkta risknivå som gäller för översvämning i området.

Risker för erosion, ras, skred mm

Kommunen anger i samrådsredogörelsen att översiktsplanen ska kompletteras utifrån synpunkter lämnade av SGI när det gäller erosion, ras och skred samt slamströmmar. Så har inte skett och synpunkterna kvarstår därmed.

Kommentar: Efter samrådsskedet har ytterligare uppgifter tagits in angående risker för erosion samt skred, ras, slamströmmar och andra jord- och massrörelser. Detta har dock inte föranlett någon annan bedömning med avseende på risken än den som gjorts tidigare vilket vid en hastig överblick kanske kan uppfattas som att de tidigare lämnade synpunkterna ej beaktats.

Förorenade områden

De objekt som tas upp i planhandlingarna stämmer i stort överens med de uppgifter som finns i EBH-stödet (databasen för potentiellt förorenade områden).

För objektet med id nr. F2326-0163 skiljer sig uppgifterna mellan planhandlingar och EBH-stöd. I EBH stödet är den registrerad på fastigheten Åsarne-Österåsen 2:273 medan det i planhandlingarna anges fastigheten Åsarne-Österåsen 2:253. Vid sökning i GIS på fastigheterna bedöms fastigheten Åsarne-Österåsen 2:273 som den korrekta.

I planhandlingarna saknas tre objekt som finns i EBH-stödet, dessa är;

- F2326-0369. Sågverk utan doppning/impregnering. Åsarne-Österåsen S:23.
Riskklass 4

Kommentar: Området sammanfaller med område 14.

- F2326-0245. Bensinstation. Åsarne- Österåsen 2:53. Objektet är endast identifierat och inte inventerat.

Kommentar: Område 20 i kartan.

- F2326-0240. Bensinstation. Åsarne-Österåsen 2:23. Objektet är åtgärdat.

Kommentar: Område 21 i kartan, gammal bensinstation (Shell).

Synpunkter utifrån allmänna intressen 2 kap PBL

Jordbruksmark

Länsstyrelsen bedömer att kommunen tagit hänsyn till flera av synpunkterna om jordbruksmarken som framfördes i samrådet och beskrivit vad som man anser vara ett väsentligt samhällsintresse (sid 21). Beskrivningen av förutsättningarna för bebyggelse i byarna (jordbruks- respektive blandbyar) på sid 55 och 56 bör kompletteras med en referens till sidan 21 eller motsvarande.

Kommentar: Planförslaget har justerats enligt Länsstyrelsens önskemål.

Naturvärden

Länsstyrelsen lämnade i samrådet uppgift om en artrik väggkant längs vägen till Ljungdalen (Börtnanvägen). Den fördjupade översiktsplanen presenterar inte något förslag om att bygga om vägen utan det kommer från trafikverkets åtgärdsvalsstudie, ÅVS. Det är ändå lämpligt att ta upp informationen under kapitlet Nuvarande förhållanden på s.18 Övriga natur- och kulturmiljöer, där andra naturvärdesinventeringar nämns.

Kommentar: Planförslaget har justerats enligt Länsstyrelsens önskemål.

Redaktionella synpunkter

Dokumentet verkar inte vara slutredigerat eftersom det innehåller kommentarer från tidigare versioner, t.ex. på sidan 18 och på sidan 26. Korrekturbehov såsom saknade bokstäver, särskrivna ord, avsaknad av bildtexter mm finns genomgående i dokumentet.

Sidan 18 under riksintresse kulturmiljö: Det står att planområdet ej berörs av några riksintressen för naturmiljö

Sidan 21 första stycket: Det står att ”Riksintresse för rennäringen ska så långt som möjligt skyddas” vilket bör ändras till ska skyddas enligt skrivelsen i Miljöbalken för riksintresse rennäring.

Sidan 24 rubriken Dagvatten. Formuleringen Finns i begränsad omfattning... blir märklig. Avses dagvattennät?

I plankartans teckenförklaring på sidan 54 och på sidan 57 nämns en Ny väg/gata som inte går att återfinna på plankartan.

Kommentar: Precis som Länsstyrelsen noterat har planförslaget i samrådsskedet ej slutredigerats. Först efter avslutad utställning har det färdiga planförslaget, i det skick det lämnats till Kommunstyrelsen har slutlig redigering och korrekturgenomgång skett. Rena skrivfel och layouttekniska felaktigheter har rättats till efterhand genom hela planarbetet.

Ärende

Bergs kommun har lämnat förslag till fördjupad översiktsplan för Åsarna för granskning enligt 3 kap 12 § plan- och bygglagen. Som underlag för länsstyrelsens yttrande har synpunkter inhämtats från berörda statliga myndigheter som hade synpunkter under samrådsskedet samt berörda sakområden inom länsstyrelsen.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Jöran Hägglund med samhällsplanerare Massimo Cati som föredragande. I den slutliga handläggningen deltog även biträdande länsråd Bengt-Åke Strömquist. Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Jöran Hägglund

Massimo Cati

Bilagor:

Yttranden från nedanstående myndigheter/organisationer:

Bilaga 1: Yttrande MSB

Bilaga 2: Yttrande Statens Geotekniska Institut SGI

Kopia till:

Statens Geotekniska Institut

MSB

Post och Telestyrelsen

Sametinget

Svenska Kraftnät

Yttrande gällande fördjupad översiktsplan för Åsarna, Bergs kommun.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) lämnade synpunkter på Bergs kommuns fördjupade översiktsplan 2016-06-30. Enligt samrådsredogörelsen ska kommunen komplettera underlaget med beredskapskarteringen för Ljungan, men detta har inte gjorts i den reviderade planen daterad 2016-10-31 som MSB nu tagit del av.

MSB:s synpunkter från det första yttrande kvarstår i sin helhet, både vad gäller kvaliteten på översvämningskarteringen och hur den använts i kommunens planeringsarbete.

Kommentar: Planförslaget har i själva verkets justerats i enlighet med de uppgifter som bl.a. MSB efterfrågade i sitt yttrande till samrådet. Förändringarna i kartbilden har dock inte föranlett någon annan bedömning avseende områdets markanvändning eftersom de är mycket små. Felmarginalen är dessutom relativt stor i de hydrodynamiska beräkningar som ligger till grund för riskbedömningar av flöden i naturliga flodtvärsnitt.

Yttrande gällande fördjupad översiktsplan för Åsarna, Bergs kommun.

Yttrande över utställningshandling daterad 2016-10-31.

Statens geotekniska institut (SGI) har av Länsstyrelsen i Jämtlands län erhållit rubricerad fördjupad översiktsplan med begäran om yttrande.

SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred och erosion.

Grundläggningsfrågor och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte.

Underlag

1. Fördjupad översiktsplan för, Åsarna, Bergs kommun, Jämtlands län, utställningshandling, daterad 2016-10-31.
2. Ras och skred utifrån ett förändrat klimat, Rapport utarbetad av Länsstyrelsen Jämtlands län med diarienummer: 451-567-12, daterad oktober 2013.
3. <http://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/>
4. SGI:s yttrande i samrådsskedet daterat 2016-06-29

SGI:s synpunkter

SGI lämnade ett yttrande i samrådsskedet. Kommunen har i sin kommentar angivit att planen kompletteras med en översiktlig beskrivning och sammanställning av risker samt en strategi avseende skred, ras, erosion och slamströmmar.

Inga justeringar har dock gjorts i planen varför SGI:s synpunkter kvarstår.

Kommentar: Planförslaget innehåller i själva verket de ovan efterfrågade uppgifterna baserat på det material som bl.a. refereras till ovan. Ytterligare bedömning, innefattande ytterligare besiktning i fält av områdets synliga geomorfologiska drag samt tecken på rörelser i de lösa avlagringarna har dessutom genomförts sedan samrådet. Ingen observation eller uppgift har dock framkommit som föranlett någon annan riskbedömning än den som ursprungligen gjordes.

Anders Olof Öhlén
Handläggare

Britt-Mari Nordstrand
Planchef

Bilaga Kulturmiljöer

Fornlämningar

Åsarne 145:1 Fossil åker
Åsarne 140:1 Blästplats, järnframställning
Åsarne 142:1 Fångstgropssystem
Åsarne 129:1 Bro.
Åsarne 144:1 Vägmärke
Åsarne 39:1 Fångstgrop.
Åsarne 43:1 Boplats.
Åsarne 158:1 Fästning, skans
Åsarne 159:1 Vad
Åsarne 38:1 Boplats
Åsarne 130:1 Blästplats, järnframställning
Åsarne 160:1 Blästerugn
Åsarne 25:1 Boplats
Åsarne 161:1 Fångstgrop
Åsarne 162:1 Fångstgrop
Åsarne 42:1 Boplats
Åsarne 164:1 Bro
Åsarne 163:1 Tjärdal
Åsarne 132:1 Boplats

Byggnader och bebyggelsemiljöer

De byggnader och bebyggelsemiljöer som visar på Åsarnas framväxt och är en viktig del av ortens karaktär är följande: (numreringen lika kulturmiljöinventeringens)

24. Åsarne gamla kyrka från 1885
- 25-26. Boningshus och förråd i Tyskland, Västeråsen 1:7 och 1:8
27. Boningshus, häbre loge mm från 1700- 1800-tal, Västeråsen 1:12
28. Boningshus, ladugård, loge mm från 1700- 1900-tal, Västeråsen 2:4
29. Boningshus, loge smedja från 1800-tal, Västeråsen 5:2 A
30. Lador från 1600-1700-tal, Älderkrogen 1:2
31. Smedja från 1800-talet, Älderkrogen 1:3
32. Boningshus, häbre, loge mm från 1800-talet, brännvinsbod från 1700-tal, Österåsen 1:11
33. Lador från 1700-tal, Österåsen 1:25
34. Boningshus, stall mm från 1800-tal, Österåsen 1:28
35. Boningshus och fähus, 1800-tal, Österåsen 1:33
36. Före detta småskola, dass mm 1890-1920, Österåsen 1:55
37. Boningshus 1943, Österåsen 2:23
38. Affär och bostad 1900, Österåsen 2:31
39. Stationshus och magasin 1918, Österåsen 2:45
40. Lada 1700-tal, Österåsen 2:79
41. Boningshus 1919, Österåsen 4:4
42. Boningshus 1800-tal, Österåsen 4:22
43. Boningshus, häbre, fähus mm 1700-1800-tal, Österåsen 5:62
44. Smedja, kolbod 1800-1900-tal, Österåsen 5:20
45. Boningshus, expedition 1935, Österåsen 5:33
46. Kyrka och församlingshem från 1966, Österåsen 5:34

- 47. Härbre från 1800-tal, Österåsen 5:57
- 48. Gästgivargård och ladugård från 1800-tal, Österåsen 9:1
- 49. Boningshus, ladugård, loge mm sent 1800-tal, Österåsen 10:1a
- 50. Boningshus, härbre, ladugård mm 1800-1900-tal, Österåsen 10:1b

Nyare byggnader enligt Byggnadsinventering av moderna miljöer och näringsliv under 1900-talet. Inventeringen är ännu inte klar.

Brandstation i Åsarna: Åsarne-Österåsen 2:181, Åsarne. Byggår 1949.

Åsarna-Centrumvägen 1, Åsarne-Österåsen 2:62 m. fl, Åsarne. Byggår 1958.

Åsarna-Österåsen 2:98, Åsarne. Byggår 1963.

Bilaga Föreordade områden

1. F2326-0011 Skjutbana Åsarne-Österåsen 2:55
2. F2326-0031 Tillverkning av trätjära Åsarne-Österåsen 5:46, Åsarne-Västeråsen 3:34
3. F2326-0159 Tillverkning av trätjära (Verkstadsindustri) Åsarne-Österåsen 2:252
4. F2326-0039 Sågverk Åsarne-Österåsen 6:10 5. F2326-0224 Avloppsreningsverk, Åsarne-Österåsen 2:55
6. F2326-0043 Snickeri Åsarne-Österåsen 2:27
7. F2326-0204 Bilvårdsanläggning Åsarne-Österåsen 2:255
8. F2326-0163 Bensinstation Åsarne-Österåsen 2:23
9. F2326-0162 Bilvårdsanläggning Åsarne-Österåsen 2:250
10. F2326-0285 Sågverk Åsarne-Österåsen 2:246
11. F2326-0101 Verkstadsindustri Åsarne-Österåsen 2:244
12. F2326-0091 Grafisk industri Åsarne-Österåsen 2:162
13. F2326-0099 Bilvårdsanläggning, Bensinstation Åsarne-Österåsen 2:106
14. F2326-0367 Sågverk Åsarne-Österåsen 10:2 och S:23
15. F2326-0370 Sågverk Åsarne-Västeråsen 3:34
16. F2326-0161 Bilvårdsanläggning Åsarne-Österåsen 2:256
17. F2326-0160 Bensinstation Åsarne-Österåsen 2:179
18. F2326-0228 Förbränningsanläggning Åsarne-Österåsen 2:104
19. F2326-0012 Skjutbana Västeråsen 2:16
20. F2326-0369 Bensinstation. Åsarne-Österåsen 2:53. Objektet är endast identifierat och inte inventerat.
21. F2326-0240 Bensinstation. Åsarne-Österåsen 2:23. Objektet är åtgärdat.